БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 122 (19.793). • 1987 йил 28 май, пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ СИЁСИЙ МАСЛАҲАТ КОМИТЕТИ КЕНГАШИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Совет делегациясининг аъзолари Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг навбатдаги кенгашида иштирок этиш учун 27 май куни Москвадан Берлинга жўнаб кетдилар. Делегацияга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев бошчилик қилмоқда.

Делегация составида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали С. Л. Соколов бор.

Аэродромда делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Е. К. Лигачев, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар П. Н. Демичев, Н. В. Тализин, бошқа ўртоқлар кузатиб қўйдилар.

(ТАСС).

МЕҲНАТ АҲЛИНИНГ ТУРМУШИНИ БОЙ, СЕРМАЗМУН ҚИЛАЙЛИК

РУМИН — СОВЕТ ДЎСТЛИГИ МИТИНГИ

СУРАТДА: Румин — Совет дўстлиги митинги.

БУХАРЕСТ, 26 май. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун Румыния Социалистик Республикасининг Сарой залида Румин — Совет дўстлиги митинги бўлди.

Митинг аҳли —. Бухарест меҳнат коллективларининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, партия ва жамоат ташкилотларининг намояндалари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевни ва РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушескуни қарсаклар билан кутиб олдилар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев, РСРнинг партия ва давлат арбоблари ҳам шу ерда эдилар.

Митинг бошланиши олдидан оркестр Совет Иттифоқи билан Румыния Давлат гимнларини ижро этди.

Н. Чаушеску йиғилганларга нутқ билан мурожаат қилди.

* * *

Сўнгра М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Ўртоқ М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Муҳтарам ўртоқ Чаушеску!

Азиз ўртоқлар, дўстлар!

Сизларнинг ҳузурингизда нутқ сўзлар эканман, аввало, румин коммунистларига, бутун румин халқига совет коммунистларидан, совет кишиларидан қизғин қардошлик саломини топширмоқчиман.

Шу минбардан Совет — Румин дўстлигининг аҳамияти тўғрисида яхши сўзлар айтилди, партияларимиз билан мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш иштиёқи изҳор қилинди. Бу эса бизнинг ниятларимиз, бизнинг истакларимизга ҳам тўла-тўкис мос келади.

Биз социалистик Руминияни синфий табиатига кўра Совет Иттифоқига ўхшаш давлат, муштарак ишдаги ўз иттифоқчиларимиз ва сафдошларимиздан бири, деб биламиз. Ижтимоий турмушнинг барча соҳаларидаги баҳамжиҳат ҳаракатимиз янада мустаҳкам ва самарали бўлиб қолиши учун ҳамма ишни қилишга азму қарор берганмиз. Бунинг учун барча зарур имкониятлар бор деган фикрга қўшиласизлар, деб ўйлайман.

Биз — қўшнилармиз, бизнинг ўзаро муносабатларимиз тарихида яхши саҳифалар оз эмас. Иккинчи жаҳон урушининг тугалловчи босқичида фашизмга қарши биргаликдаги кураш бизни яқинлаштирди. Урушдан кейинги йилларда Совет Иттифоқи билан Румыния ўртасида, айниқса, мустаҳкам алоқалар таркиб топа бошлади.

Бизлар учун ҳам, сизлар учун ҳам бу давр оддий давр бўлгани йўқ. Совет Иттифоқи фашистлар босқинчилиги етказган жароҳатлардан ўзини қисқа муддатларда ўнглаб олиши учун бутун кучини сарфлаши лозим эди. Халқ демократиясидаги бошқа кўпчилик ёш давлатлар каби Руминия ҳам ярим феодал экономикани ва социал структурани ўзгартириши, қолоқликни бартараф этиши, социализм йўлидан комил ишонч билан мустақил ривожланиб бориши учун базани яратиши керак эди.

Мана шу ғоят мураккаб проблемаларни «совуқ уруш», қўпол тазйиқ, дўқпўписа, янги тузумни ағдариб ташлаш мақсадида империалистларнинг бевосита ёки билвосита аралашиш йўлидаги уринишлари шароитида ҳал этишга тўғри келди.

Тарихчилар ўтмишга синчков назар ташлаб, у ёки бу қарорларни танқид қилиш учун талайгина важлар топишса, ажаб эмас. Аммо коммунистлар жаҳон социалистик системаси қарор топишининг биринчи босқичидаёқ ҳамкорлик, жипслик, ўзаро ёрдам йўлига амал қилганликлари жуда юқори баҳога муносибдир. Мана шундай қилинмаганда жаҳон социализми ҳозиргидек қудратли халқаро система бўла олмаслигига шубҳаланмаса ҳам бўлади.

Ўша пайтдан буён ўтган қирқ йилдан кўпроқ вақтнинг деярли ҳар бир йили ишчилар синфи, Коммунистик партиялар раҳбарлик қилган давлатлар бирдамлиги ва баҳамжиҳат ҳаракатининг конкрет кўринишлари билан унутилмасдир. Улкан индустрия корхоналарини барпо этишда, янги ишлаб чиқаришларни ўзлаштиришда берилган ёрдам ҳам, бир-бирларига илмий ҳамда техникавий билимларни ўргатишда ҳам, маданият бойликларини беғараз айрибошлаш ҳам, дўстлар учун турмушнинг оғир дақиқаларида уларнинг мадади ҳам ана шундай кўринишлар жумласидан эди.

Мамлакатлар ўртасидаги дўстлик асло мавҳум тушунча эмас. Ҳамиша конкрет кишилар шу дўстликни асраб, ардоқлаб келадилар. Совет — Руминия ҳамкорлиги биносига дастлабки ғиштларни қўйган кишиларнинг кўпчилиги ҳали биз билан бирга. Мен шу ерда, митингда ветеранларга раҳмат айтишни, уларнинг интернационалистик ишини давом эттираётган барча кишиларга чин қалбдан ташаккур билдиришни, мамлакатларимиз ёшларига кекса авлодлар уларга топшираётган меросни авайлаб-асрашларини ва кўпайтиришларини тилашни истардим.

Бухарест меҳнаткашлари билан учрашувлар вақтида изҳор қилинган эзгу туйғулардан мен астойдил таъсирланганимни айтмасдан ўта олмайман. Бу туйғулар бизнинг дўстлигимиз илдизлари нақадар бақувват эканлигини тасдиқлаб турибди.

23 август номли заводда бўлиш вақтида ҳам вазият самимий ва дўстона эди. Корхона ҳар жиҳатдан яхши таассурот қолдиради: раҳбарлари билимдон, тажрибали, инженер-техник ходимлар яхши тайёргарлик кўрган, ишчилар малакали, машина-ускуналар замонавий. Биз бунга ишонч ҳосил қилганимиз қувончли бўлганлигини яширмайман, чунки завод коллективи ўз маҳсулотининг бир қисмини бизнинг мамлакатимизга ҳам етказиб бермоқда.

Аммо гап шундагина эмас. Заводда бўлганингда Руминия социалистик қурилиш йиллари мобайнида қанчалик ўзгариб кетганлигини, у ҳозир қанчалик салмоқли ишлаб чиқариш ва илмий-техникавий потенциалга эга эканлигини яққол ҳис этасан, киши.

Бу — халқингиз қилган кўп йиллик фидокорона меҳнатнинг зўр таассурот қолдираётгани натижаси, румин ишчилари, деҳқонлари, фан ва маданият арбобларининг ақл-заковати ҳамда таланти, уларнинг Ватан тўғрисида жон куйдириб ғамхўрлик қилаётганликлари, уни илғор социалистик давлатга айлантиришга астойдил интилаётганликлари далилидир. Бу социалистик ижтимоий тузум ғоят катта имкониятларининг далили ҳамдир.

Мен шу ажойиб ютуқлар билан республика коммунистлари, меҳнаткашларини партиямиз ва совет халқи номидан қардошларча қутлайман.

Сизлар эришилган ютуқлар билан фахрланаётганингиз бизга тушунарли. Юмушларингиз ҳам бизга яқин. Мамлакат олдида осон бўлмаган бир қанча муаммолар турганлигини, кундалик турмушга таъсир ўтказаётган қийинчиликлар борлигини биламиз. Аммо республика коммунистлари, меҳнаткашлари уларни бартараф эта олишларига, бош мақсади — меҳнат аҳлининг турмушини яна ҳам бой, сермазмун қилишдан иборат бўлган социалистик жамиятни ривожлантириш ва юксакликка кўтаришда янги марраларни эгаллашларига шубҳа қилмаймиз.

Азиз дўстлар, РКП XIII съезди ўртага қўйган вазифаларни бажаришингизни, ўз Ватанингизни иқтисодий ва социал тараққиётнинг янги поғонасига кўтаришингизни чин қалбдан тилаймиз!

Энди, ўртоқлар, бизнинг Советлар мамлакати қандай яшаётгани тўғрисида қисқача сўзлаб беришга ижозат этгайсиз. Жамият ҳаётининг барча томонларини қайта қуриш — миқёслари жиҳатидан мисли кўрилмаган, характери жиҳатидан революцион ишдир. Совет кишиларининг ишлари ва ўй-фикрларини бугунги кунда мана шу нарса белгилаб бермоқда.

Биз КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленумидан кейин киришган ўзгартишлар концепцияси — кимнингдир шахсий иродасининг ифодаси бўлмай, балки партия коллектив тафаккурининг натижасидир. Бу концепция бирданига тайёр ва тугал ҳолда юзага келгани йўқ. Кўп нарса обдон ўйланиб, мамлакат тараққиётининг бутун бориши давомида пишиқтирилди, машаққатлар билан юзага чиқарилди. Совет жамиятининг турли қатламларида ўзгартишлар зарурлиги тўғрисидаги фикр бугун ё кеча етила бошлаган эмас эди. Реалликларни қайта идрок этиш жараёни давом эта борган сари пардозли ремонт билангина чекланиб қолиш мумкин эмаслиги, мамлакат тараққиётига тўсқинлик қилган кишанларни улоқтириб ташлаш, бунинг сабабларини бартараф этиш ҳамда унинг тараққиётини жадаллаштириш учун асосли, туб ислоҳотлар зарурлиги тобора равшан бўлиб қолаверди.

Маълумки, дунёдаги ҳамма нарса қиёслаш орқали билиб олинади. Бизнинг ривожланишимиз натижаларини тарихий миқёслар билан ўлчайдиган, умуман, Октябрь революциясидан кейин Совет ҳокимиятининг ўтган 70 йилини барча муваффақиятлари ва муваффақиятсизликлари билан баҳолайдиган бўлсак, бизнинг ҳаракатимиз тез бўлганлигини, эришилган тараққиёт эса ниҳоятда улкан эканлигини эътироф этмасдан илож йўқ. Ҳозир СССРнинг иқтисодий қудрати, социал ғалабалари маданият, илм-фаннинг юксак даражаси, халқ маорифининг кенг миқёси — мана шуларнинг ҳаммаси социализмнинг реал ғалабалари бўлиб, улар исбот талаб қилмайди.

Шуни айтишим керакки, ўртоқлар, гарчи мен космосни тинчлик мақсадида ўзлаштириш соҳасидаги ишларимиздан етарлича хабардор бўлсамда, қолаверса, лавозим ҳам бу соҳада нималар қилинаётганлиги тўғрисидаги жами ишлардан хабардор бўлиб туришни тақозо этади — космосни тинчлик мақсадида тадқиқ этиш билан шуғулланувчи совет ракеталари ва кемалари старт оладиган Бойқўнғир билан бевосита танишиш менда кучли таассурот қолдирди. Бунда фойдаланилаётган техникада, айниқса, ана шу техникани яратаётган ва бошқараётган кишиларда биз қанчалик юксак тараққиёт марраларига эришганлигимизни ҳам, нақадар катта имкониятларга эга эканлигимизни ҳам яққол ҳис этиш мумкин эди.

Шуни рўй-рост айтаманки, ана шундай бир ҳолда совет экономикасининг турли тармоқларини ривожлантириш даражасида кейинги йилларда кучайиб кетган номутаносиблик айниқса яққол сезилди. Адолат юзасидан айтиш керакки, бундай номутаносибликлар энг аввало объектив сабабларга кўра юзага келган эди. Давлат қандай қилиб бўлмасин, энг муҳим вазифаларни — оғир индустрияни вужудга келтириш, мудофаани мустаҳкамлаш, АҚШ билан ҳарбий жиҳатдан тенгликка эришиш вазифаларини ҳал этиш учун кучларни айрим участкаларга жамлашига тўғри келганди, бундай тенглик СССР ва унинг социалистик иттифоқчиларининг ишончли хавфсизлигини таъминлайди.

Аммо ана шу мажбурий чора-тадбирларга кейинги даврда хўжалик юритиш даражаси ва бошқаришнинг замон талабларидан орқада қолиши, субъектив хатолар қўшилди. Натижада ривожланишимиз секинлаша бошлади, социализмнинг ғоят катта потенциалидан асло тўла-тўкис фойдаланилгани йўқ.

Шундай шароитда партия қайта қуриш вазифасини олға сурди, ҳал қилувчи бўғинни белгилаб берди, мана шу бўғинни маҳкам ушлаб олиб, олдимизда турган ниҳоятда мураккаб ва жуда хилма-хил вазифалар занжирини тортиб олиш мумкин. Инсон — бутун сиёсатимизнинг мақсади, воситаси ва бош қаҳрамонидир. Ўз характерига кўра революцион бўлган шу вазифа инсон фаровонлигини деб, уни камол топтириш манфаатларини деб ўртага қўйилмоқда. Бу вазифани инсон ва фақат инсон ҳал эта олади.

Аммо бунинг учун одамларнинг ташаббускорлигини авж олдириш зарур. Марказий Комитетнинг январь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, бунинг йўли битта — у ҳам бўлса демократлаштириш. Биз бюрократик тўсиқларни қатъиян бартараф этяпмиз, ишлаб чиқаришда, ижтимоий турмушда, сиёсатда халқнинг ғоят кенг кўламда ва онгли иштирок этиши учун шарт-шароитларни яратяпмиз. Лениннинг қуйидаги фикри биз учун йўлчи юлдуз бўлиб хизмат қилмоқда: «Социализм юқоридан берилган кўрсатмаларга мувофиқ вужудга келтирилмайди. Расмий бюрократик автоматизм социализм руҳига ётдир: жонли, ижодий социализм халқ оммасининг ўзи яратган социализмдир».

Бир қанча сабабларга кўра, бизда демократия асосан синфларнинг, йирик социал группаларнинг манфаатлари ифодаси, деб қаралган эди. Социалистик жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги даражаси олға боришни тақозо этмоқда. Биз демократияни инсонга яқинлаштиришни, шахснинг гражданлик, ижодий потенциалини рўёбга чиқариш учун ғоят кенг имконият очишни мақсад қилиб қўймоқдамиз. Жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси ўзининг қонуний ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишда реал кафолатларга эга бўлсин. Ҳар бир киши ўзини давлат машинасининг оддий бир кичкина мурвати деб эмас, балки арбоб ва ижодкор деб ҳис қилсин, партиямиз олға сураётган юксак мақсадларни амалга ошириш учун курашга онгли равишда ва манфаатдорлик билан қўшилсин.

Биз ана шу вазифаларни қандай ҳал этяпмиз?

Экономикада — хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, меҳнат коллективларининг ўз-ўзини бошқаруви, хўжалик раҳбарларини сайлаш, иқтисодий методларни қарор топдириш, планлаштиришни такомиллаштириш йўли билан ҳал этяпмиз. Халқ хўжалигига раҳбарликнинг яхлит системасини вужудга келтириш борасидаги бутун ишимиз мана шунга асосланмоқда. Марказий Комитетнинг бўлажак Пленуми мазкур масалага бағишланади.

Сиёсий соҳада — социалистик демократия муассасаларини такомиллаштириш, сайлаб қўйиладиган органларнинг ролини, уларнинг аппарат устидан назоратини реал даражада кучайтириш йўли билан ҳал этяпмиз.

Идеология соҳасида — воқеликни чуқур ва холис таҳлил қилиш асосида маркс-ча-ленинча назарияни ижодий ривожлантириш; ҳам ички, ҳам халқаро шароитларни, ҳам ўтмиш сабоқларини, шунингдек, келгусидаги тахминларни ҳисобга олиб сиёсатни илмий асослаш; инсон омилини кескин кучайтириш, халқнинг маънавий ғайрат-шижоатини намоён қилиш ва унга равнақ бахш этиш йўли билан ҳал этяпмиз.

Маълумки, ошкоралик — демократияни ривожлантиришнинг зарур шартидир. Биз мамлакатимизда социализмни янгилаш жараёнини айни шундан бошладик. Ошкоралик бу жараён қаердадир ярим йўлда тўхтаб қолмаслиги учун пухта хизмат қилмоқда.

Хўш, унда бизнинг ҳамма ишимиз силлиқ, муаммоларсиз давом этяптими? Йўқ, албатта. Чунки ошкоралик, танқид жонли одамларнинг манфаатларига дахл қилмоқда. Бошқа бир жиҳат ҳам бор. Социализм ҳаммамизга азиз, биз ҳаммамиз у мумкин қадар кўпроқ жозибали бўлишини истаймиз. Бироқ қандайдир камчиликлар хаспўшлаб ўтилса, ана шу камчиликлар кейинчалик муқаррар равишда кўпайиб кетади. Чала-ярим ҳақиқат ёлғондан ҳам ёмонроқдир. Бундай чала-ярим ҳақиқат нохуш ҳодисаларни вақтинча сўндириши, чуқурроқ кўмиб юбориши мумкин-у, аммо уларни батамом тугатмайди, бинобарин эса нормал, соғлом ривожланишга халақит беради.

Бу гап жамиятимизнинг ҳозирги проблемаларига ҳам, тарихига ҳам тааллуқлидир. Ҳар иккала ҳолда ҳам ҳақиқат зарур. Биз сўз билан иш бирлигини, сиёсатда ҳалоллик ва рўй-ростликни олдимизда турган мураккаб вазифаларни ҳал этиш калити, деб биламиз.

Бугун биз шуни тўла асос билан айта оламизки, ошкоралик вазияти жамиятимиз турмушидаги салбий ҳодисаларни бартараф этиш учун қатъий кураш, ўз ишининг натижаларига нисбатан танқидий муносабат партиянинг обрў-эътиборини, омманинг унга ишончини мустаҳкамлади. Олдиндан билдирилган бу ишонч узил-кесил ва абадий берилган бир нарса эмаслигини, уни доимо оқлаб туриш ва коммунистларнинг ишлари, шахсий намунаси билан мустаҳкамлаш кераклигини тушунамиз.

Партия совет жамияти олдига кенг ҳаракат программасини қўйиб, ишни ўзидан бошлади. Партиявий иш услуби ва методлари қатъиян янгиланмоқда, ишда актив изланиш, коллегиаллик муҳити, қарорлар ишлаб чиқишда ошкоралик қарор топтирилмоқда. Кадрлар проблемасига, билимдон, принципиал, ҳалол кишиларни — комунистлар ва партиясизларни раҳбарлик лавозимларига кўтаришга катта эътибор берилмоқда. Ишни уддаламаётган, замон билан ҳамнафас бўла олмайдиган кишиларни ва айниқса виждонсизлиги, принципсизлиги, қариндош-уруғчилик қилганлиги, бойлик кетидан қувганлиги, партиявий ходимнинг маънавий қиёфасидан маҳрум бўлганлиги билан ўзига доғ туширган кимсаларни ишдан бўшатиш — худди ўша проблеманинг иккинчи бир томонидир.

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ Н. ЧАУШЕСКУ БИЛАН УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев 25—26 май кунлари Бухарестда РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушеску билан учрашди. Бу учрашувлар чоғида социалистик қурилишнинг, икки томонлама муносабатнинг ва жаҳон сиёсатининг актуал проблемалари юзасидан батафсил фикрлашиб олинди.

М. С. Горбачев социализм йўлида жуда кўп мураккабликлар бўлганлигига қарамай, у кенг тарихий жабҳада ўзининг бунёдкорлик имкониятларини кўрсатганлигини таъкидлади. Сиёсий нуқтаи назардан қараганда пировард натижа муҳимдир. Биз социализмнинг улкан тарихий ғалабаларини қайд этишга ҳақлимиз. Шу билан бирга ҳозирги шароитда мамлакатимиз олдида қадамни кескин жадаллаштириш, ўз социал-иқтисодий тараққиётимизга жўшқинлик бағишлаш вазифаси пайдо бўлди. Совет раҳбари совет жамиятини қайта қуриш, аввало жамият бутун ҳаётини чуқур демократлаштириш асосида қайта қуриш соҳасида КПСС кўрсатмалари қандай амалга оширилаётганлигини батафсил сўзлаб берди.

Н. Чаушеску партиянинг РКП XIII съезди ўртага қўйган вазифаларни ҳал этишга қаратилган ишларининг асосий йўналишлари ҳақида ахборот берди. Ишлаб чиқаришни модернизациялашга, хўжалик юритишнинг янги методларини қўлланишга, РКП раҳбарлик ролини мустаҳкамлашга биринчи даражали эътибор берилмоқда. У иқтисодий алмашув, ишлаб чиқаришни кооперациялаш ва ихтисослаштиришдаги муайян қолоқликни яқин йилларда бартараф этиш зарурлигини таъкидлади.

Икки партия раҳбарлари Совет — Руминия муносабатларини чуқурлаштиришнинг принципиал масалаларини муҳокама қилдилар. Бу муносабатлар юқори даражага етганлиги қайд этилди. Бироқ янги вазифалар Совет — Руминия алоқаларининг бутун системасини янада такомиллаштириш ва ривожлантиришни талаб қилмоқда. Бунинг учун сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий, маданий ва бошқа соҳалардаги мавжуд имкониятларни ишга солиш муҳимдир. СССР билан РСР ўртасидаги иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг узоқ муддатли программасини амалга ошириш, ҳозирги шароит талабларига мос келадиган илғор формаларни жорий этиш йўли билан баҳамжиҳат ҳаракатлар сифат даражасини ошириш зарурлиги таъкидланди. Устқурма соҳасида ҳамкорлик, иккала мамлакат меҳнат коллективлари, меҳнаткашлари ўртасидаги алоқалар ва мулоқотлар муҳим аҳамиятга эгадир.

СССР билан РСР ўртасидаги баҳамжиҳат ҳаракатлар совет ва румин халқлари бахт-саодати, социализм ва тинчлик муштарак иши йўлида ривожланиши учун ҳамма ишни қилишга ҳар икки томоннинг қатъий аҳду паймони изҳор қилинди.

М. С. Горбачев халқаро вазият тўғрисида гапириб, дунёда айрим давлатлар ёки давлатлар группалари — социалистик, капиталистик, ривожланаётган давлатлар манфаатларигина мавжуд эмаслигини таъкидлади. Муштарак, ўзаро боғлиқ манфаатлар ҳам мавжуд бўлиб, уларни мувофиқлаштириш йўлини топа билиш, бир-бирларининг манфаатларини ҳурмат қила билиш муҳимдир. Халқаро ишларга эскича, умри тугаган ёндашувлар ўрнини эгаллаши лозим бўлган янгича тафаккурнинг моҳияти мана шундадир.

Инсониятнинг жаҳоншумул проблемаларини фақат дунёдаги барча давлатлар куч-ғайрати билангина ҳал қилиш мумкин. Булар — тинчликни мустаҳкамлаш ва қуролланиш пойгасини тўхтатиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари, очлик, фан-техника тараққиёти проблемаларидир.

Қуролсизланиш проблемаси орасида, деди М. С. Горбачев, космосни ҳарбийлаштириш проблемасидан кўра кескинроқ проблема йўқ. Космосга қуролни олиб чиқиш ўзаро ишончсизликни, хавфсирашни кучайтириши муқаррар. Бу эса дунёни анча беқарор, нима бўлишини олдиндан айтиб бўлмайдиган қилиб қўяди, қуролланиш пойгасини авж олдиради, инсоният тақдирини тасодифий техникавий носозликларга боғлиқ қилиб қўяди.

Буларнинг ҳаммаси дунёдаги барча давлатлар ҳукуматларининг зиммасига жуда катта масъулият юклайди.

Н. Чаушеску муҳокама қилинган проблемаларнинг кўпи хусусида Совет Иттифоқи билан Руминиянинг позициялари бир хил ёки ўхшаш эканлигини айтди. У капиталистик давлатлар билан ривожланаётган мамлакатлар ўртасидаги қарама-қаршиликларга тўхталиб, номутаносиб алмашувнинг фалокатли ролини, молиявий қарз юки ортиб бораётганлигини таъкидлади. Ҳозирги пайтда қуролланиш пойгасини тўхтатмай туриб, бирорта давлат ҳам ўзининг социал масалаларини ёки ривожланишнинг бошқа масалаларини ҳал қилишга қодир эмас.

Халқаро масалаларни кўриб чиқиш чоғида ядро уруши хавфини тугатиш, қуролсизланиш, Европада ҳарбий мухолифликни камайтириш учун курашда социалистик мамлакатлар ташаббускор ташқи сиёсий фаолиятининг муҳимлиги қайд этилди. Ўртача олислик ракеталарини тугатиш, стратегик қуролларни 50 процент камайтириш, ядро синовларини тўхтатиш ва қуролланиш пойгасини космосга чиқаришга йўл қўймаслик хусусида битимга эришиш каби ғоят ўткир масалаларни ҳал этишда куч-ғайратларни ошириш зарурлиги ҳақида умумий фикр ифодаланди.

Суҳбатлар ўртоқлик вазиятида, ошкоралик ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтди.

(ТАСС)

А. Ф. ДОБРИНИН ТОШКЕНТДА ТЎХТАБ ЎТДИ

Деҳлидан Москвага қайтиб келаётган КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добринин 27 май куни Тошкентда қисқа муддатга тўхтаб ўтди. У Ҳиндистон ҳукумати ҳамда Ҳиндистон Миллий конгресси (И) партияси раҳбарлигининг таклифига биноан Деҳлига борган эди.

Тошкент аэропортида А. Ф. Добрининни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари В. А. Головин, А. С. Икромов, В. Н. Лобко, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар ва кузатиб қўйдилар.

(ЎзТАГ).

Ўртоқ М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Биз ҳаммамиз демократия шароитида ишлашни ўрганишимизга тўғри келмоқда. Кейинги вақтларда мамлакатда турли даражалардаги раҳбарларни сайлаб қўйиш практикаси тобора кенг оммалашмоқда. Биз буни омма жамоат активлигини оширишнинг муҳим воситаси ҳам деб, кадрлар билан ишлаш бюрократик методларига қарама-қарши восита ҳам деб билмоқдамиз.

Қайта қуриш — кадрлар учун жиддий имтиҳондир. Аммо бу мактаб ҳам бўлиб, у янги етакчиларни, талантли, истеъдодли кишиларни юзага чиқармоқда, олдинда бораётган, ўз тақдирини социализмни янгилаш йўлидаги кураш билан боғлаган кишиларнинг ирода фазилатларини намоён этмоқда. Уларнинг намунаси ҳозир мамлакатдаги маънавий-сиёсий вазиятни тобора кўпроқ белгилаб бермоқда.

Хуллас, партия бошлаган иш — жамиятни ғоят кенг кўламда қайта қуриш бўлиб, у демократияни ривожлантириш, социал адолатни мустаҳкамлаш, одамларни маънавий жиҳатдан улуғлаш асосида жамиятга энг замонавий формаларни бағишлаши лозим.

Мана шу иш давомида эскириб қолган кўпгина тасаввурларни қайта кўриб чиқишга, тузатишга тўғри келаётганлигини айтиб ўтишим керак. Масалан, экономика билан социал сиёсатнинг нисбати каби масалани олиб кўрайлик.

Одамларнинг қандай яшаши уларнинг қандай ишлашига боғлиқ эканлиги аллақачон маълумдек эди. Лекин бунинг акси ҳам борку, ахир: одамлар қандай яшаётган бўлса, улар шундай ишлайдилар ҳам. Ҳолбуки, бизда узоқ вақт мобайнида асосий куч ва маблағларни ишлаб чиқаришни ривожлантиришга сарфлаш керак, социал муаммоларни ҳал этишни эса «кейинга» қолдирса ҳам бўлаверади, деган тасаввурлар яшаб келди. Бу эса икки карра зиёнга айланди: одамларнинг манфаатларига зарар етказилди, ишлаб чиқаришнинг ўзи ҳам зарар кўрди. Айтайлик, янги заводлар, цехлар қурилаверди-ю, аммо кишилар у ерларга бормадилар, чунки ўзларининг талаб-эҳтиёжлари тўғрисида етарлича ғамхўрлик қилинмаётган жойларда ишлашни истамадилар.

Ҳозир аҳволни ўнглаяпмиз. Актив социал сиёсат ўтказишга, ишлаб чиқариш вазифалари меҳнаткашларнинг ҳаётий эҳтиёжларини қондириш билан чамбарчас боғлиқ ҳолда ҳал этилишига қаратилган йўлга амал қилинмоқда.

Уй-жой қурилишини жадаллаштирмоқдамиз. Бу ишни давлат йўли билан ҳам, меҳнат коллективлари йўли билан ҳам авж олдиряпмиз, кооператив, жумладан ёшлар кооператив уй-жой қурилиши рағбатлантирилмоқда. Соғлиқни сақлашни яхшилаш, маданият муассасаларини, жамоат транспортини, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни, хизмат соҳасини ривожлантириш комплекс тадбирлари белгиланган. Озиқ-овқат программасини амалга оширишни доимо диққат марказида тутяпмиз, бунда катта-катта агросаноат фирмаларини ташкил этишдан то оилавий пудратгача ғоят хилма-хил ташкилий формалардан фойдаланяпмиз.

Меҳнаткашларни интернационал руҳда тарбиялаш, халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш, партия ишининг яна бир энг муҳим соҳасидир. Бу—биз учун муҳим проблемадир. Миллий муносабатларга оид барча ишларга В. И. Ленин ғоят катта аҳамият бергани, бу проблемаларни ҳал этишда жуда эҳтиёткорлик ва сезгирлик талаб қилгани маълум. Лениннинг бу хусусдаги васиятлари ҳозир ҳам актуал деб ўйлайман. Биз ана шу васиятларга амал қиламиз.

Биз бошлаган ишнинг мазмуни, қисқача айтганда, ана шулардан иборат. Биз партия ташаббуси билан ва унинг раҳбарлигида авж олдириб юборилган қайта қуриш жараёнининг бошланишида турганлигимизни тан оламиз ва буни очиқ айтяпмиз. Ҳаёт бизни вазиятга хушёрлик билан баҳо беришга ўргатди, муваффақиятлар хусусида шов-шув кўтаришдан қайтарди. Олдимизда янада катта ва мураккаб ишлар турибди. Аммо совет коммунистларининг партияси бу йўлдан қайтмайди. Ўз халқимиз олдидаги, социализм тақдири учун юксак масъулият туйғуси бизни шунга ундамоқда.

Ўртоқлар! КПСС қайта қуришни авж олдирар экан, Совет Иттифоқининг конкрет шарт-шароитларига, социализм назариясини қандай тушунишимизга асосланади, совет халқининг эҳтиёжларини ва идорасини ҳисобга олади. Шу билан бирга биз дўстлар тажрибасини, уларнинг социалистик қурилиш назарияси ва практикаси соҳасидаги изланишларини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдамиз, бизнинг шароитимизга тўғри келадиган ҳамма нарсалардан кенг фойдаланишга ҳаракат қилмоқдамиз. Ўз навбатида агар қардош мамлакатлар бизнинг мамлакатимизда амалга оширилаётган ижодий ишда ўзлари учун фойдали бирон нарсани топсалар биз хурсанд бўламиз.

Социалистик давлатлар ўртасидаги муносабатлар шу тарзда ва фақат шу тарзда бўлиши керак, деб ўйлайман: ўз сиёсий йўлини белгилашда тўла мустақиллик ҳамда жаҳон социализми тақдири учун коллектив жавобгарлик, ўзаро манфаатли кенг тажриба алмашиш ва тенг ҳуқуқли ўртоқларча ҳамкорлик бўлиши лозим.

Шуни айтишим керакки, биз жамиятимизни тубдан қайта қуришга киришар эканмиз, ишнинг ана шу жиҳатини бир дақиқа ҳам эътибордан қочирганимиз йўқ. Мақтаняпти, деб ўйламанглар — совет коммунистлари, совет кишилари шундай тарбияланганларки, биз ўз манфаатларимизни, совет манфаатларини ҳамдўстлик, жаҳон социализм системаси, халқаро ишчилар ҳаракати муштарак манфаатларидан, агар кенгроқ доирада оладиган бўлсак, бутун инсоният фаровонлиги ва тараққиёти манфаатларидан ҳеч қачон ажратган эмасмиз ва ажратмаймиз ҳам.

Агар мана шу катта сиёсий принциплардан амалий ишларга ўтадиган бўлсак, Совет Иттифоқи тараққиётини жадаллаштириш социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлигимизга, бинобарин уларнинг ривожланиш шароитига ҳам баракали таъсир қилади. Маркс капиталистик система доирасида бир давлатнинг ютиб чиқиши бошқа давлатнинг ютқизишидир, деган эди. Социализм доирасида бутунлай қарама-қарши тартиб қарор топади. Бунда бир давлатнинг ютуғи ҳамманинг ютуғи бўлиб қолади.

Бу ерда гап умум манфаатлари учун ҳар биримизнинг нималар қила олишимиз тўғрисида бормоқда. Аммо бошқа, яна бир муҳим вазифа бор: биз ҳаммамиз биргаликда, халқаро ҳамкорлик қилишимиз натижасида нималар қила оламиз? Чунки бундай ҳамкорлик қардош мамлакатларнинг ҳар бири учун тобора кўпроқ аҳамиятга эга бўлиб бормоқда. Эндиликда ижтимоий маҳсулотнинг ўсиб бораётган қисми кооперация асосида вужудга келтирилиб, у ташқи савдо учун мўлжаллангандир, бу тенденция прогрессив тенденциядир. Мамлакатлар социалистик ва халқаро меҳнат тақсимотига қўшилиб, ўз ишлаб чиқариш потенциалларини ўзаро тўлдириш, ўзларини биргаликдаги фан-техника тажрибаси билан бойитиш, шу асосда ўз тараққиёти даражасини кўтариш имкониятига эга бўлмоқдалар.

Шу муносабат билан қардош партиялар раҳбарларининг ўтган йилги амалий учрашувида аҳдномага эришиш натижасида интеграция жараёнини бутун чоралар билан интенсивлаш, ҳамкорликни кўпроқ иқтисодий методларга ўтказиш, бевосита ишлаб чиқариш алоқалари ўрнатиш, қўшма корхоналар ва илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари барпо этиш йўлига ўтилганлиги принципиал аҳамиятга эгадир. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши фаолиятини жиддий яхшилаш мақсадга мувофиқ деб топилди. Бу ташкилот мамлакатларимиз учун яхши хизмат қилди, бунинг учун уни мақтаса арзийди. Лекин янги давр биргаликдаги фаолиятнинг янги методларини, бу фаолиятни бошқаришнинг замонавий формаларини тақозо этмоқдаки, бу формаларни қўлланиш иқтисодий ҳамжиҳатлик даражасини жиддий равишда оширади, ҳамкорликда иштирок этаётган ҳар бир томоннинг ундан оладиган самарасини юксалтиради.

Қардош партиялар интеграция жараёни олдига кенг доирадаги вазифаларни қўйиб, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни асосий вазифа деб ҳисобламоқдалар. Социализм мамлакатлари олдида турган энг йирик иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал қилишнинг, социализм мамлакатлари халқаро позицияларини мустаҳкамлашнинг, улар жаҳон цивилизацияси тараққиётига қўшадиган ҳиссани кўпайтиришнинг калити микроэлектроника, биотехнология ҳамда илмий билимнинг бошқа илғор тармоқларидадир.

Маълумки, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатлари 2000 йилгача фан-техника тараққиётининг комплекс программасини қабул қилдилар. Бу программани амалга ошириш бошланди. Лекин очиғини айтганда, бу иш ҳозирча етарли даражада жўшқинлик билан олиб борилмаяпти. Бизнингча, бу ғоят муҳим ишни жадаллаштириш имконияти ҳам, зарурати ҳам мавжуд. Кеча ва бугун биз ана шу масалаларни ўртоқ Н. Чаушеску билан биргаликда муҳокама қилдик ва ишлаб чиқариш кооперациясини, айниқса ҳамкорликнинг янги формаларини чуқурлаштириш ва кенгайтириш иккала мамлакат учун ҳам фойдали бўлур эди деган умумий фикрга келдик. Фан-техника алоқалари соҳасида олға томон жадал ҳаракат қилиш учун бизда ҳамма имкониятлар бор. Руминия олимлари, мутахассислари бизда олиб борилаётган кенг жабҳадаги фундаментал ва амалий тадқиқотларда янада кенгроқ иштирок этишлари мумкин эди. Ёшларни бошқа мамлакатлардаги олий ўқув юртларига юборишни кенгайтириб, айтиш мумкинки, фанимиз ва саноатимизнинг келгусидаги баҳамжиҳат ҳаракатларига одамларни тайёрлаш билан замин яратиш мумкин.

Ишончим комилки, ҳамкорлигимиздаги сифат ўзгаришлари моддий фойда етказибгина қолмай, умуман Совет—Руминия муносабатларига самарали таъсир этиб, халқларимиз дўстлигини янада мустаҳкамлашга кўмаклашади.

Ўртоқлар! Индинга Берлинда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг навбатдаги кенгаши бўлади. Ҳамиша бўлгани каби унда Европадаги ва бутун дунёдаги вазият биргаликда таҳлил этилади, биргаликдаги қилинадиган, етилган ташқи сиёсий ҳаракатлар келишиб олинади.

Баҳамжиҳат ҳаракат қилишимиз, жипслигимиз, бирлигимиз бизнинг буюк ғалабамиздир. Ҳал қилувчи даражада биргаликда сарфлаган куч-ғайратларимиз туфайли социалистик давлатларнинг хавфсизлиги ва суверенитетини ҳимоя қилиб, ҳарбий иғвогарликлар ҳаваскорларининг йўлини тўсишга муваффақ бўлдик. Ҳамдўстлигимиз муштарак вазифаларни ҳал этиб, унда қатнашувчи ҳар бир мамлакат манфаатларини ҳимоя қилишга ёрдам берди. Социалистик давлатларнинг аҳиллик билан актив ҳаракат қилишлари туфайли Польша ва Чехословакиянинг урушдан кейинги чегаралари мустаҳкамланди, ГДРнинг халқаро ҳуқуқий тан олиниши таъминланди, Куба блокада қилинишига барбод берилди, Америка агрессиясига қарши курашда Вьетнамга катта ёрдам кўрсатилди. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари қитъада коллектив хавфсизлик жараёнини бошлаб бердилар — шу ерда, Бухарестда Умумевропа кенгашини ўтказиш ташаббуси олға сурилди.

Биз биргаликдаги ҳамма ҳаракатларимиз ҳамиша ҳам муваффақиятли чиқди ва ютуқларга олиб келди, деган фикрдан узоқдамиз. Лекин бир нарсани қатъий айтиш мумкин: биз тинчлик тўғрисида жон куйдириб яшадик ва шу муддао билан яшамоқдамиз. Ядро фалокатининг олдини олиш, инсониятни қутқариб қолиш — сиёсатимизнинг асосий мақсадидир.

Ҳозирги пайтда барча мамлакатлар олдида уруш хавфини қандай қилиб бартараф этиш керак деган масала турибди. Лекин унга турлича жавоб қайтарилмоқда. АҚШнинг ҳукмрон доиралари, бир қанча капиталистик мамлакатларнинг раҳбарлари хавфсизликни қўрқитиш, аввало ядро қуроли билан қўрқитиш орқали таъминлаш мумкин деб ҳисобламоқдалар. Бизнинг бу масалага ёндашишимиз мутлақо бошқача — хавфсизликни қурол-яроғларсиз ва зўравонликсиз дунё томон ҳаракат қилиш орқали таъминлаш мумкин. Бунинг учун биз реал йўлни: ядро қуролини ва бошқа оммавий қирғин қуролларини камайтириш, тўла тугатиш, қуролланиш пойгаси космик фазога чиқишига йўл қўймаслик, ядро синовларини тўхтатиш программасини таклиф қиляпмиз.

Ҳозир Европадаги ўртача олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги масала кун тартибига қўйилган. НАТО мамлакатларининг айрим давлат арбоблари ўзларининг сўнгги баёнотларида ва биз билан суҳбатларида Совет Иттифоқи таклиф этган ана шу проблемани тубдан ҳал этиш йўли принцип жиҳатидан мумкин деб айтдилар. Бироқ бу гапдан кейин жуда кўп «лекин» пайдо бўла бошлади. Айни бир пайтда оператив ракеталар масаласини ҳал этмай туриб ўртача олислик ракеталарини йўқ қилиш мумкин эмас деган гапларни айта бошлашди. Биз бу қурол турини ҳам йўқ қилишга рози бўлганимиздан кейин Ғарбдаги шерикларимиз саросимага тушиб қолишди ва Варшава Шартномасининг гўё ғоят катта қудрати олдида бизни қурол-ярoғсиз қолдирмоқчи бўлишяпти, деган гапларни қилишди.

Сўнгра юзта жанговар каллакдан воз кечиш шарт қилиб қўйилди. Рейкьявик аҳдномасига мувофиқ Совет Иттифоқининг Осиё қисмида ва АҚШда шунчадан жанговар каллак қолиши керак эди. Маълумки, бир неча кун олдин биз шундай бўлиши ҳам истисно эмас деб айтдик. Лекин бундан кейин ҳам турли ғовлар қўйилмоқда. Нима ҳам дердик, ҳеч бўлмаганда мана энди ким ядроли дунё тарафдори-ю, ким ядросиз дунё тарафдори экани ҳаммага равшан бўлиши керак. Коммунистлар мухолифларининг социалистик давлатларнинг агрессив ниятлари тўғрисида тарқатган афсоналари нақадар ёлғонлиги ҳам равшан бўлиши керак.

Мана шу ғоят масъулиятли бурилиш пайтида халқлар ядровий қуролсизланиш, Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш каби ғоят жиддий масалани ҳал этиш чоғида бекинмачоқ ўйинига ниҳоят чек қўйилишини талаб қилишга ҳақлидирлар.

Ғарбда узил-кесил бир қарорга келиш чоғида яхши ният ва сиёсий реализм устунлик қилади, бунинг натижасида шу йилнинг ўзидаёқ ўртача олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида шартнома тузиш мумкин бўлади, деб ишонишни истардик.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар барча Европа мамлакатларига мурожаат қилиб, қуролли кучларни, тактик ядро қуролларини ва оддий қурол-яроғларни Европада — Атлантикадан Уралгача қисқартиришнинг конкрет программасини ўртага қўйганларидан кейин орадан деярли бир йил вақт ўтди. НАТОнинг баъзи қатнашчилари бу хусусда музокара олиб боришга розидек кўринадилар, лекин улар бу музокараларда тактик ядро қуроллари масаласи муҳокама қилинишига қарши чиқмоқдалар. Шундай савол туғилади: агар уларнинг кўп қисми «икки мақсадга мўлжалланган» яъни оддий қурол сифатида ишлатишга, шунингдек ядро қуроллари сифатида ишлатишга ҳам мўлжалланган бўлса, у ҳолда нима бўлади? Бизнинг назаримизда бу қурол тўғрисидаги масалани оддий қурол-яроғлар билан комплекс қараб чиқиш мантиқан тўғри бўлур эди.

Бу ерда, Бухарестда Болқондаги вазиятга қандай баҳо бераётганлигимизни айтиб ўтиш ҳам ўринлидир.

Маълумки, асрлар давомида бу районни Европанинг порох сақланадиган ертўласи деб ҳисоблар эдилар. Ҳозир бу ерда жойлашган давлатлар ўртасида тинч муносабатлар мавжуд экан, бу сўзсиз уларнинг умумий хизматидир. Лекин шунга ҳам ҳеч қандай шубҳа йўқки, агар бу районни бирорта ядро қуроли, бирорта ҳам химия қуроли бўлмаган зонага айлантириш ғояси амалга оширилса, Болқон мамлакатлари ўзларини янада дадилроқ ва хотиржамроқ ҳис этган бўлур эдилар.

Бу хусусда Румыния билан Болгариянинг таклифлари мавжуд. Бизнинг билишимизча, бу таклифларга бошқа давлатлар ҳам ижобий муносабатда бўлмоқдалар. Шу муносабат билан Совет Иттифоқи бу зонада ядро қуроли ва химия қуролини жойлаштирмаслик ҳамда ишлатмаслик хусусида зарур кафолат беришга тайёр эканлигини айтишни истардим. Бундан ҳам кўпроқ иш қилиб, Болқон ярим оролини ҳар қандай хорижий қўшинлар ва ҳарбий базалардан холи қилиш мумкин бўлур деб ўйлайман.

Болқон давлатларининг ўз районини тинчлик ва ҳамкорлик зонасига айлантириш борасидаги куч-ғайратларини биз Умумевропа жараёнининг ажралмас қисми деб ҳисоблаймиз. СССР мавжуд бой анъаналарга таяниб, бу ерда жойлашган ҳамма давлатлар билан ҳамкорликни ривожлантиришга, Болқонда барқарор соғлом вазиятни вужудга келтиришга ҳар томонлама кўмаклашишга тайёрдир.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг иккала иттифоқ давлатлари ҳарбий харажатларини бир-икки йил кўпайтирмаслик тўғрисидаги ўзаро келишилган таклифга ҳам эътиборни жалб қилмоқчи эдим. Маълумки, румин ўртоқлар бу тадбирнинг ташаббускори бўлдилар. ЧССР ва ГДРдаги дўстларимизнинг ГБСПда биргаликда олға сурилган Марказий Европада ядросиз йўлак барпо этиш тўғрисидаги маълум таклифининг амалга оширилиши ҳарбий қарама-қаршиликни камайтиришга ёрдам берган бўлур эди. Яқинда қитъамиз марказида қурол-яроғларни камайтириш ва ишончни мустаҳкамлаш ҳақида Польшанинг комплекс плани ҳам эълон қилинди. Бу таклифларнинг барчаси ҳар бир социалистик мамлакатнинг тинчликни мустаҳкамлашга қўшаётган ҳиссаси муҳимлигини, ҳар бир социалистик мамлакат ташаббусини халқаро ишларда социалистик ҳамдўстликнинг ўзаро келишилган йўли билан қўшишнинг муҳимлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Ўртоқлар! Бундан етмиш йил муқаддам Улуғ Октябрь социалистик революцияси замин узра тинчлик байроғини биринчи марта баланд кўтарди. Ҳозир, XX асрнинг сўнгги чорагида социализм мамлакатлари планетамиз тақдирини қадрлайдиганларнинг ҳаммаси билан биргаликда инсониятнинг тинч келажагини таъминлаш учун кураш олиб бормоқдалар. Мана шу олижаноб мақсад йўлида совет ва румин коммунистлари, совет ва румин халқлари биргаликда курашмоқдалар.

Биз бундан буён ҳам қўлни-қўлга бериб бирга бораверамиз, иттифоқимизни, дўстлигимизни мустаҳкамлайверамиз, деб қатъий ишонч билдиришга рухсат этгайсизлар!

Румин халқига чин қалбимдан бахт-саодат ва равнақ тилайман!

Яшасин тинчлик! Яшасин социализм!

* * *

Н. Чаушеску ва М. С. Горбачев ўртоқларнинг нутқлари эътибор бериб тингланди ва давомли қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди.

ОММАНИНГ ЖОНЛИ ИЖОДКОРЛИГИГА ТАЯНИБ

М. С. Горбачевнинг Бухарест меҳнаткашлари билан учрашувлари

БУХАРЕСТ, 26 май. (ТАСС махсус мухбирлари А. Беликов, О. Широков, Г. Шишкин). Бугун М. С. Горбачев турли типдаги тепловозлар, бошқа турдаги темир йўл техникаси, дизель агрегатлар, цемент заводлари учун асбоб-ускуналар, компрессорлар ишлаб чиқаришга ихтисослашган «23 август» корхонасини бориб кўрди.

РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушеску, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев М. С. Горбачев билан бирга бўлдилар.

Корхона меҳнаткашлари кенгаши билан учрашув бўлди. Кенгаш раиси, партком секретари П. Рэдукану, бош директор А. Рошу Совет иттифоқилик меҳмонни ишлаб чиқариш билан, корхонанинг муваффақиятлари ва муаммолари билан таништирди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари кўпгина масалаларни, шу жумладан, корхонада маҳсулот сифати ва хом ашёни тежаш қандай рағбатлантирилаётганини батафсил суриштирди.

Бош директор **А. Рошу:** Амалда бу иш қуйидагича ташкил қилинган: агар, айтайлик, цех ўз планини 105 процент бажараётган, электр энергия, материал сарфлаш нормативларига риоя қилаётган, сифат даражасини кўтараётган бўлса, меҳнаткашлар кенгашининг анализи натижаларига биноан коллектив муносиб равишда рағбатлантирилади.

М. С. Горбачев: Агар ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи олинса-чи? Сифат учун, материалларни тежаш топшириқларини бажарганлик учун рағбатлантириш неча процентни ташкил қилади?

А. Рошу: 3 процентдан 5 процентгача.

М. С. Горбачев: Ишчи билан инженер-техник ходим ўртача иш ҳақининг нисбати қандай?

А. Рошу: Ўрта ҳисобда инженернинг иш ҳақи ишчиникидан 30 процент юқори. Турли тажриба, малака, иш стажи эътиборга олинади, албатта.

М. С. Горбачев: Сизларнинг заводингиз тўғрисидаги ахборотни эшитиш менга қизиқарли бўлди. Сизлар билан учрашишдан аввал ҳам мен корхона ҳақида кўп нарса билардим. Сизлар беш йиллик учун жиддий планлар тузиб олганингиз қувончлидир. Шу планни бажаришда сизларга муваффақиятлар тилайман. Ўртоқ Чаушеску билан музокараларимизда иқтисодий ҳамкорлик масалалари катта ўрин олди. Кеча ҳам, бугун ҳам шундай бўлди. Товар оборотини шунчаки ошириш билан энди иқтисодий ҳамкорликни кўтариш қийин. Кооперация, ихтисослашув керак, бевосита алоқалар керак. Тайёргарлик кўрганимиздан кейин эса қўшма корхоналар барпо этиш ҳам лозим. Икки томонлама истак бўлган тақдирдагина шундай қилиш лозимлиги табиий. Тўғри, истакдан ташқари экономика ҳам бизни шундай қилишга қаттиқ ундамоқда. Ё биз асосан ўз алоқаларимизни ривожлантиришимиз, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасида иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришимиз ёки бошқа бирон-бир жойдан бошқа алоқаларни излашимиз керак бўлади. Жаҳон бозоридаги аҳвол жуда кескин. У ерда халқаро империализмнинг доимо бизнинг экономикамизга суқулиб кириш истагидаги корчалонлари ҳукмронлик қилмоқда. Улар шундай қилишга муваффақ бўляптилар ҳам, буни назарда тутинглар. Шу боисдан ҳам биз ўз ҳамкорлигимизни кучайтиравeрамиз, бизнинг ҳамкорлигимиз эса ким-кимни алдаши асосига эмас, балки социализм принциплари, манфаатларнинг муштараклиги асосига қурилади. Бу мутлақо бошқача вазият. Бу вазият барча мамлакатлар экономикасини пишиқ-пухта ривожлантиришни, унинг мустақил характерини гарантиялайди. Бундан ташқари, биз ўз сиёсий муносабатларимиз учун моддий муносабатларнинг тағин ҳам мустаҳкам базасини яратяпмиз.

Ҳозир — янги босқич: илгари шунчаки савдо-сотиқ, яна баъзи бир кооперация алоқалари бўлган эди. Аммо бу етарли эмас. Энди мана шу янги муносабатларни ўзлаштириш керак. Экономикани ривожлантиришда, хўжалик механизмида ўзига хос хусусиятлар ҳам бор. Шу сабабли қийинчиликлар бўлади. Бундай қийинчиликлар ҳозирнинг ўзида ҳам бор. Аммо уларни бартараф этиш мумкин. Биз бунга катта эътибор бердик. Мен румин томонини танқид қилдим, ўртоқ Чаушеску совет томонини танқид қилди. Ҳукуматларимизга, иқтисодий идораларимизга яқин вақт ичида обдон ишлаб, ҳамкорликни кенгайтириш имкониятларини аниқлаш топшириқларини бериш ҳақида келишиб олдик. Кўриб турибсизларки, бизнинг ўртоқ Чаушеску билан ҳузурингизга қилган сафаримизнинг давоми бўлади, деб умид қиламиз. Сизлардан эса яхши маҳсулот кутамиз.

Бултур қардош коммунистик ва ишчи партиялар раҳбарларининг учрашуви вақтида ҳамкорликнинг ҳамма проблемалари юзасидан батафсил гаплашиб олинган эди. Иқтисодий масалалар муҳокама қилинган пайтда бир-биримизга оширилган талаблар қўйишга келишиб олган эдик. Бу гап маҳсулотларнинг техникавий даражасига ҳам, сифатига ҳам тааллуқлидир. Келинглар, биз ҳам шундай иш тутайлик. Бир-биримизнинг корхоналаримизни яроқсиз маҳсулот келтириб ташланадиган жой, деб билмайлик. Шу пайтгача бундай бўлди: Ғарбга кетадиган маҳсулотни танлаб олиб, валюта ишлашга қизиқилди. Бир-биримизга эса ёмонроқ маҳсулотни юбордик. Бу нарса социализмни мустаҳкамлайдими, ахир? Техникавий даражасининг кўрсаткичлари ёмон бўлган паст сифатли маҳсулот юборилса, унинг ёрдамида меҳнат унумдорлигини ошириб бўладими? Бу ҳолда биз капитализмни қандай қилиб қувиб ўтамиз, у билан қандай қилиб мусобақалашамиз? Муносабатларимизни қайта қуриш керак. Ҳалоллик билан, тўппа-тўғри қайта қуришимиз, бир-биримизга талаблар қўйишимиз керак. Бу ҳақда ҳам биз ўртоқ Чаушеску билан келишиб олдик. Корхонанинг истиқболларини ишлаб чиқишда сизнинг илмий марказингиз ҳам қатнашаётганлиги ўртоқларингиз ўз вазифаларини ҳал этишга жуда масъулият билан ёндашаётганини кўрсатиб турибди.

Совет — Румин муносабатларига келганда, суҳбатда бу муносабатларни ривожлантиришнинг юқори даражасидан мамнуният изҳор этилди, аммо бунинг ўзи камлик қилади, яна олға бориш керак. Бу ҳақда ҳам келишиб олдик. Биз маданият соҳасида ҳам, илм-фан, делегациялар юбориш, спорт, туризм соҳасида ҳам муносабатларимизни янада кенг, интенсив тус олдириш ҳақида пухта ўйлаб кўрдик. Бир-биримизга яқинроқ бўлишимиз керак. Халқлар бир-бирини яхшироқ билса, тажрибаларини баҳам кўрса, катта сиёсат мустаҳкам пойдеворга таянади. Ўртоқ Чаушеску, ҳеч нарса қўшиб гапирганим йўқми?

Н. Чаушеску: Мен бир неча сўз айтмоқчиман. Техника тегишли равишда ривожлантирилмаса, хом ашё, материаллар ва энергия ресурслари сарфи қисқартирилмаса, социализм қуриб бўлмайди. Румин корхоналари ҳам, совет корхоналари ҳам шу талабни тўла эътиборга олиб, муайян турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш юзасидан кооперацияни биргаликда амалга оширишлари ҳақида келишиб олдик.

Суҳбатлар чоғида — кеча ҳам, бугун ҳам биз ўртоқ Горбачев билан бирга бир-биримизнинг фикримизни яхши тушундик. Аммо ҳамма аҳдномаларни министрликлар, корхоналар амалга оширишлари керак, акс ҳолда бизнинг аҳдномаларимиз рўёбга чиқмай қолиб кетади.

М. С. Горбачев: Яхши истаклар бўлиб қолаверади. Бизга эса реал ютуқлар ва реал тарзда олға силжиш керак. Ҳам иқтисодий, ҳам социал соҳада тараққиёт йўлидан боришимиз керак.

Меҳнаткашлар кенгашининг аъзолари билан бўлган суҳбатдан кейин цехлар кўздан кечирилди, ишчилар билан суҳбатлашилди.

М. С. Горбачев: Мен сизларни табриклайман. Кадр ишчилар синфи — юксак ишчи малакаси ҳам демакдир. Оилаларингизга, ишдаги ўртоқларингизга менинг саломимни етказингиз. Меҳнатда сизларга муваффақият тилайман.

Хўш, сизларда қандай муаммолар бор?

Ишчининг овози: Муаммолар йўқ!

М. С. Горбачев: Меҳнаткашлар билан учрашганимда кўпинча менга шундай жавоб қайтаришади. Мен уларга: бу гапингиз тўғри эмас, дейман. Шунда улар менга, муаммоларимиз — ўзимизники, уларни ўзимиз ҳал этамиз, дейишади. Бизда муаммолар борлигини мен жуда яхши тушунаманку, ахир. Горбачев ва Чаушеску даражасида ҳам, министрликлар, директорлар даражасида ҳам, ишчи инсоннинг ўзида ҳам муаммолар бор. Муаммолар бўлмаса яшаш зерикарли бўлади.

Ишчининг овози: Муаммолар бор, ўртоқ Горбачев. Агар улар бўлмаса ҳақиқатан ҳам зерикарли бўлур эди.

М. С. Горбачев корхонанинг ҳурматли меҳмонлар китобига қуйидагиларни ёзиб қўйди:

«Завод билан ғоят қизиқиб танишдим, меҳнат коллективининг муваффақиятлари, ишлари ва келажак режаларини билиб олдим. Корхонангиз тамғаси қўйилган маҳсулот Руминиядан ташқарида ҳам, шу жумладан, Совет Иттифоқида ҳам яхши маълум. Руминия саноати социалистик қурилиш йилларида нақадар илгарилаб кетганини яққол кўрсатиб турибди.

Шу билан бирга корхона коммунистлари, меҳнаткашлари маҳсулотнинг дунёдаги энг яхши намуналардан орқада қолмаслиги учун унинг техникавий даражаси ва сифатини янада ошириш устида тинимсиз меҳнат қилиш муҳимлигини яхши англаётганликларини уқтириб ўтиш ёқимлидир.

Ҳозир олдинги маррага чиқиб қолаётган айни шу вазифани Совет Иттифоқи, бошқа қардош социалистик мамлакатларнинг ишчилар синфи ҳам ўз олдига қўймоқда. Бу муҳим ишда куч-ғайратларни бирлаштириш, бевосита ишлаб чиқариш алоқаларини ўрнатиш ҳаммамизга биргаликда тезроқ ва муваффақиятлироқ олға силжиш имконини беради. Шу жиҳатдан олганда, сизнинг корхонангиз билан М. В. Фрунзе номли Суми илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ўртасида ҳамкорлик йўлга қўйилиши яхши истиқболлар очади.

Сизларга чин кўнгилдан меҳнатда бундан буён ҳам муваффақият, бахт-саодат, сиҳат-саломатлик тилайман. Орзу-умидларингиз, режаларингиз рўёбга чиқаверсин».

Сўнгра Бош секретарь «Жаҳонга тинчлик!» скульптурасини коллективга тортиқ қилди.

Совет раҳбари ишчилар билан хайрлашар экан, бундай деди: коллективингизнинг фаолияти билан танишишдан хурсанд бўлдим, таассуротларим кўп. Сизлар барча асосий соҳаларда: техникада ҳам, экономикада ҳам, социал масалаларда ҳам, ишчиларнинг малакасини оширишда ҳам ғамхўрлик қилаётганлигингиз менга жуда ёқди. Сизларга катта муваффақиятлар тилайман! Мамлакатимиз ишчилар синфидан сизларга самимий салом топшираман. Ҳамкорлигимиз ривожланаверади, деб умид қиламан.

Визит тугади

БУХАРЕСТ, 27 май. (ТАСС махсус мухбирлари). КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев расмий дўстлик визитини тугаллаб, бугун Руминиядан жўнаб кетди. У РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушескунинг таклифига биноан РСРга борган эди. КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев М. С. Горбачев билан бирга жўнаб кетди.

Бухарест — Отопень аэродромида СССР ва РСР Давлат байроқлари кўтарилган, аэропорт биносида табрик транспарантлари осиб қўйилган эди. Учиш майдонида Руминия Қуролли Кучларининг фахрий қоровули саф тортиб турди.

Фахрий қоровул бошлиғи КПСС Марказий Комитетининг Бош секретарига рапорт берди. Оркестр икки мамлакатнинг Давлат гимнларини ижро этди. Артиллерия салюти — 21 марта отилган залп аэродром узра акс-садо беради.

М. С. Горбачев билан Н. Чаушеску фахрий қоровул сафи олдидан ўтадилар.

ИЛ-62 авиалайнери зинапояси олдида совет раҳбарини ва унинг рафиқасини Н. Чаушеску рафиқаси билан кузатиб қўйдилар. Улар меҳмонларга оқ йўл тиладилар.

Кузатиб қўйиш маросимида РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитетининг аъзоси, РСР ҳукуматининг Бош министри К. Дэскэлеску, Руминиянинг бошқа партия ва давлат арбоблари, СССРнинг РСРдаги ҳамда РСРнинг СССРдаги элчилари ҳам иштирок этдилар.

Руминия пойтахти меҳнаткашларининг вакиллари совет раҳбари билан самимий хайрлашдилар, пионерлар гуллар тақдим этишди.

Мотоциклчиларнинг фахрий эскорти ҳамроҳлигидаги автомашиналар кортежи аэропорт сари ўтиб борган шаҳар йўллари ва майдонларида иккала мамлакатнинг Давлат байроқлари, икки партия ва халқ дўстлиги шарафига табрик сўзлари ёзилган транспарантлар осиб қўйилган эди. Бухарест аҳолисидан ўн минглаб кишилар совет меҳмонини кузатиб қўйиш учун шаҳар кўчаларига чиқдилар.

* * *

М. С. Горбачев жўнаб кетиш олдидан Бухарест бўйлаб сайр қилди. У Руминия пойтахтининг тарихий-архитектура ёдгорликларини, диққатга сазовор бошқа жойларини кўздан кечирди, кўплаб уй-жой қурилаётган районларни, политехника институтини бориб кўрди.

Н. Чаушеску совет раҳбари билан бирга бўлди.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ РЕЖАЛАРИ

27 май куни Тошкентда Ўзбекистон Хотин-қизлари республика кенгаши президиумининг мажлиси бўлди. Мажлисни Хотин-қизлар кенгаши президиумининг раиси, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. Алимова бошқарди.

Президиум республика кенгашининг шу йилги иш планини тасдиқлади. Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига ва «Ҳужум» ҳаракатининг 60 йиллигига тайёргарлик тадбирлари, Ўзбекистон хотин-қизлари V съездида айтилган танқидий мулоҳазалар ва таклифларни амалга ошириш тадбирлари ҳам тасдиқланди.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ САНЪАТИ

НИКОСИЯ. (ТАСС). Бу ердаги совет маданияти марказида Ўзбекистон ССР халқ амалий безак санъати кўргазмаси очилди. Кўргазмада сопол, ёғоч, бронзадан ишланган буюмлар, гиламлар, кашталар, музика асбоблари кўплаб намойиш этилмоқда.

Кипр — Совет дўстлик ва маданий алоқалар жамиятининг президенти П. Талиадорос кўргазмани оча туриб, бу кўргазма Кипр жамоатчилигига Совет Ўзбекистонининг маданий турмуши билан яхшироқ танишиб олишга имкон беришини, Кипр билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстона муносабатларни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга кўмаклашишини таъкидлади.

«ПАУЛЬ ПАРЕЙ» НАМОЙИШ ЭТМОҚДА

Тошкентда Ғарбий Германиядаги «Пауль парей» нашриёти китоблари кўргазмаси очилди. Экспонатлар орасида беш томлик ноёб «Уй ҳайвонлари анатомияси дарслиги», «Хонаки ўсимликлар энциклопедияси», «Қувноқ суратларда генетика тарихи», ранг-баранг каталоглар ва бошқа оригинал нашрлар бор.

«Пауль парей» ҳар йили 2500 гача номдаги китобни. қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларига доир 36 та журнал босиб чиқармоқда. Анъанага кўра, экспозиция ташкилотчилари китобларни кўргазма ўтказилган шаҳарга туҳфа қилиб қолдирадилар.

(ЎзТАГ).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ ДОИМИЙ КОМИССИЯСИНИНГ ИШИ ТЎҒРИСИДА

Уй-жой-коммунал хўжалиги доимий комиссияси раиси ўртоқ С. А. Хўжаеванинг докладини эшитиб ва муҳокама қилиб, Ўзбекистон ССР Олий Совети шуни қайд этадики, ҳозирги чақириқ Олий Совет томонидан тузилган Уй-жой-коммунал хўжалиги комиссияси муайян ишларни амалга оширди. Комиссия томонидан бир қанча масалалар кўриб чиқилди, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми муҳокамасига киритилди.

Комиссия ўзининг контрол қилиш функцияларини амалга ошира бориб, бир қатор министрликлар ва идораларнинг, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларининг уй-жой қонунлари талабларига, уй-жой фондидан фойдаланиш, уни белгиланган тартибда сақлаш қоидаларига қандай риоя қилаётганликлари тўғрисидаги ҳисоботларини эшитди. Ҳисобот даврида уй-жой фондини ўз вақтида ва сифатли ремонт қилиш, уни қишга пухта тайёрлаш, идораларга қарашли уйларни халқ депутатлари маҳаллий Советларига топширишни жадаллаштириш каби биринчи даражали проблемалар комиссиянинг диққат марказида бўлди.

Иқтисодий ва социал ривожланиш планларини дастлабки тарзда кўриб чиқиш жараёнида комиссия планларнинг баланслилик даражасини оширишга, инженерлик шохобчаларини илдам қуриш ва янгилашга, уй-жойларни капитал ремонт қилиш чоғида ягона техника сиёсатини кучайтиришга қаратилган бир қатор конкрет таклифларни киритди. Комиссия кўтарган бир қанча масалалар юзасидан Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг тегишли қарорлари қабул қилинди.

Комиссия ўз фаолиятида фойдаланиб келаётган самарали ташкилий формалар: сайёр мажлислар, касаба союз ташкилотлари ва халқ контроли органлари билан биргаликда текширувлар ўтказиш ўзини тўла оқламоқда.

Шу билан бирга Олий Совет қайд этадики, Уй-жой-коммунал хўжалиги комиссиясининг ишида ҳали нуқсонлар ҳам бор. Комиссия маҳаллий имкониятлардан ва халқ депутатлари Советларининг кенг ваколатларидан максимал фойдаланиш асосида 2000 йилгача уй-жой проблемасини ҳал қилишнинг комплекс планларини ишлаб чиқишга жиддий таъсир ўтказаётгани йўқ. Уй-жойлар ва коммунал объектлар қуриш планларининг бажарилишини, хўжалик раҳбарлари ва маҳаллий Советлар ижрокомларининг квартираларни тақсимлаш тартиби тўғрисидаги қонунлар талабларига риоя этишларини етарли контрол қилиб бормаётирлар.

Комиссия аъзолари бўлган айрим депутатлар унинг ишида номигагина қатнашмоқдалар, масалаларни тайёрлаш ва муҳокама қилишда суст иштирок этмоқдалар, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ва доимий комиссиялари билан шунингдек жойлардаги уй-жой-коммунал хўжалиги органлари билан кун сайин амалий алоқа боғлаб бормайдилар, кўпинча комиссиянинг тавсиялари амалда рўёбга чиқарилиши учун зарур принципиаллик ва қатъият кўрсатмайдилар.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Уй-жой-коммунал хўжалиги доимий комиссиясининг иши қониқарли деб топилсин.

2. Уй-жой-коммунал хўжалиги комиссиясига ўз фаолиятида республика уй-жой-коммунал хўжалигини жадал ривожлантириш, уй-жой фондини тақсимлаш ва ундан фойдаланишда қатъий тартиб ўрнатиш, шаҳарлар ва бошқа аҳоли пунктларини ободонлаштириш КПСС социал сиёсатининг энг муҳим йўналишлари, социалистик адолат принципини ҳамма ерда қарор топтиришнинг зарур шарти эканлигига асосланиш вазифаси топширилсин.

Шу муносабат билан комиссияга уй-жой қурилиши бўйича 1987 йил ҳамда ўн иккинчи беш йилликнинг қолган йиллари планларининг сўзсиз бажарилиши, жойларда план топшириқлари ошириб бажарилиши учун мавжуд имкониятлардан максимал даражада фойдаланилиши, шунингдек 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки уй билан таъминлашнинг узоқ муддатли программалари ишлаб чиқилиши устидан контролни кучайтириш вазифаси топширилсин.

Комиссия квартираларни ҳисобга олиш ва тақсимлашдаги, шунингдек уй-жойлардан фойдаланиш органлари, айниқса уларнинг авария хизматлари фаолиятидаги мавжуд жиддий нуқсонлар барҳам топишига эришсин.

У шаҳар хўжалигини комплекс ривожлантириш, уй-жой фондини ва бошқа коммунал объектларни ўз вақтида сифатли қилиб ремонтдан чиқариш, идораларга қарашли уйлар ва тегишли хизматларни халқ депутатлари маҳаллий Советларига топшириш проблемаларини ҳал қилишга активроқ ёрдам кўрсатсин. Шаҳарларни, қишлоқ аҳоли пунктларини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш учун умумхалқ мусобақасини қизитиб юборишда, ичимлик сувдан, электр энергиясидан, газдан, қурилиш материаллари ва рўзғор эҳтиёжлари учун зарур бошқа ресурслардан тежаб-тергаб ва оқилона фойдаланишда депутатлар ва жамоатчиликнинг роли кучайтирилсин.

3. Доимий комиссиялар халқ депутатлари Советлари ролини ошириш хусусида КПСС XXVII съездида олға сурилган программани турмушга татбиқ этишда муҳим роль ўйнашини эътиборга олиб, Ўзбекистон ССР Олий Советининг доимий комиссиялари зиммасига диққат-эътиборни экономика ва социал соҳани ривожлантиришнинг энг асосий масалаларига, Олий Советга ҳисоб берувчи органлар фаолияти устидан, сайловчилар наказларининг бажарилиши устидан кундалик контролни амалга оширишга қаратиш вазифаси юклатилсин.

Доимий комиссиялар ўз иш услублари ва методларини ҳар томонлама такомиллаштириб борсинлар, улар Олий Совет сессияларига тайёргарлик кўришда ва қабул қилинган қонунлар ҳамда қарорларнинг бажарилишини уюштиришда актив қатнашсинлар. Комиссия аъзолари бўлган барча депутатларнинг белгиланган чора-тадбирларни амалга оширишга қўшадиган ҳиссаси янада ошишига эришсинлар, комиссиялар мажлисларда ишчанлик ва юксак талабчанлик вазиятини вужудга келтирсинлар. Лозим топилганда қўшма ва сайёр мажлислар ўтказиб турсинлар, маҳаллий Советларнинг доимий комиссиялари билан ўз алоқаларини мустаҳкамлаб борсинлар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИ СОСТАВИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг:

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ишлар мудирлиги ташкилий-совет ишлари бўлимининг мудири ўртоқ Анатолий Николаевич **Ефимов**ни Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг аъзоси қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги 1987 йил 12 февраль фармони;

Узсовпроф секретари Ботир Юсупович **Юсупов**ни Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг аъзоси қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги ва ўртоқ Ҳабибулла Валихонович **Нўъмонов**ни Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг аъзоси вазифасидан озод этиш тўғрисидаги 1987 йил 11 март фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОЛАРИНИ САЙЛАШ ВА ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг:

Анвар Аликаевич **Мамедов**, Мавлуда Ҳакимовна **Ўринбоева**, Венера Султоновна **Юсупова** ўртоқларни Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзолари қилиб сайлаш ҳамда ўртоқ Сония Нуртдиновна **Кафизова**ни пенсияга чиқиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасидан озод этиш тўғрисидаги 1987 йил 24 март фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ И. А. ШИГИЛЬЧЕВАНИНГ СЎРОВИГА ЎЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРИНИНГ ЖАВОБИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети XII беш йилликда ишга тушириладиган объект — Толлимаржон ГРЭСи учун алоқа объектларини қуриш плани бажарилиши таъминланмаётганлиги тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати И. А. Шигильчеванинг сўровига Ўзбекистон ССР алоқа министри ўртоқ К. Р. Раҳимовнинг жавобини тинглаб ва муҳокама этиб **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР алоқа министри ўртоқ К. Р. Раҳимовнинг эътибори давлат план интизоми мунтазам суратда бузиб келинаётганлигига қаратилсин, бунинг натижасида жуда муҳим халқ хўжалиги объекти — Толлимаржон ГРЭСини белгиланган муддатларда алоқа билан таъминлаш барбод этилди.

Министрликнинг республика бошқа областларидаги объектлари қурилишида, халқ хўжалигини ва аҳолини алоқа воситалари билан таъминлашда худди шундай қолоқликка йўл қўйилганлиги қайд этиб ўтилсин.

2. Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги зиммасига Толлимаржон ГРЭСини 1987 йил охиригача телефонлаштиришни таъминлаш вазифаси юклансин. Республика Госплани ҳамда Иттифоқ министрликлари ва идоралари билан биргаликда алоқа объектларини белгиланган норматив муддатларда қуриш ва фойдаланишга топшириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар ишлаб чиқилсин.

3. Транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа доимий комиссияси ушбу қарорнинг бажарилиши устидан назорат ўрнатсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАРИ СОСТАВИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. 378 — Анбарсой сайлов округидан депутат Ҳаким Эшбоевич Бердиев қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссиясининг аъзоси қилиб сайлансин;

390 — Крестьянск сайлов округидан депутат Жамила Очиловна Мелибоева соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг аъзоси қилиб сайлансин.

2. 94 — Янгибозор сайлов округидан депутат Геннадий Александрович Стефоновский Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси қилиб сайланганлиги муносабати билан халқ маорифи ва маданият комиссиясининг аъзоси вазифасидан озод этилсин;

115 — Эски қовунчи сайлов округидан депутат Собитхон Қурбонов Ўзбекистон ССР Министри қилиб тайинланганлиги муносабати билан ёшлар ишлари комиссиясининг аъзоси вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР САНОАТ ПАРРАНДАЧИЛИГИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИ ТУГАТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Саноат паррандачилиги давлат комитетини тугатиш тўғрисида»ги 1987 йил 24 апрель фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ПЛАН КОМИТЕТИНИНГ РАИСИНИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ВА ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг:

ўртоқ Ислом Абдуғаниевич **Каримов**ни бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Давлат план комитетининг раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1987 йил 23 январь фармони;

ўртоқ Иброҳимжон **Искандаров**ни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Давлат план комитетининг раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1987 йил 29 апрель фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ БАЪЗИ ҚОНУН АКТЛАРИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг:

«Ўзбекистон ССРнинг айрим Қонун актларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 1987 йил 16 январь фармони;

«Ўзбекистон ССРнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодексига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги 1987 йил 5 февраль фармони;

«Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари тўғрисидаги Ўзбекистон ССР қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги 1987 йил 23 февраль фармони;

«Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайлов тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги 1987 йил 11 март фармони;

«Ўзбекистон ССР район (шаҳар) халқ судларини сайлаш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги 1987 йил 11 март фармони;

«Ўзбекистон ССР Меҳнат қонунлари кодексига ҳамда Ўзбекистон ССР ўртоқлик судлари тўғрисидаги Низомга ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги 1987 йил 30 апрель фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ СОСТАВИГА КИРУВЧИ БАЪЗИ ШАХСЛАРНИ ЛАВОЗИМИДАН ОЗОД ЭТИШ ВА ИШГА ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг:

ўртоқ Ҳусниддин Нажмиддинович **Тожиев**ни Ўзбекистон ССР Меҳнат давлат комитетининг раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1986 йил 10 декабрь фармони;

ўртоқ Собитхон **Қурбонов**ни Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1986 йил 31 декабрь фармони;

ўртоқ Тўлқин Ҳамидович **Собитов**ни бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети составидан чиқариш тўғрисидаги 1987 йил 2 февраль фармони;

ўртоқ Николай Данилович **Мизякин**ни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети составига киритиш тўғрисидаги 1987 йил 2 февраль фармони;

ўртоқ Мадаминжон Ҳасанович **Ҳасанов**ни пенсияга чиқиши муносабати билан Ўзбекистон ССР савдо министри вазифасидан озод этиш тўғрисидаги 1987 йил 25 март фармони;

ўртоқ Анатолий Петрович **Антонов**ни Ўзбекистон ССР савдо министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1987 йил 25 март фармони;

ўртоқ Эскандер Аппазович **Таймазов**ни Ўзбекистон ССР енгил саноат министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1987 йил 30 март фармони;

ўртоқ Пўлат Юнусович **Юсупов**ни тармоққа раҳбарликни таъминлай олмаганлиги учун Ўзбекистон ССР ўрмон хўжалиги министри вазифасидан бўшатиш тўғрисидаги 1987 йил 24 апрель фармони;

ўртоқ Пўлат **Қаюмов**ни пенсияга чиқиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг раиси вазифасидан озод этиш тўғрисидаги 1987 йил 24 апрель фармони;

ўртоқ Рисбой **Жўраев**ни Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1987 йил 24 апрель фармони;

Ўзбекистон ССР Саноат паррандачилиги давлат комитети қайта ташкил этилганлиги муносабати билан ўртоқ Борис Анатольевич **Пискунов**ни ана шу комитетнинг раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1987 йил 18 май фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 23 май.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИНИНГ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат А. Г. РУДЕНКО нутқи

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА СОЮЗЛАРИ РЕСПУБЛИКА СОВЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИ

Контролнинг самарадорлигини ошириш ҳозирги пайтда энг муҳим масаладир. Бунда гап текширувларнинг сонини расман кўпайтириш хусусида эмас, (дарвоқе бундай текширувлар етарли) балки бундай текширувларнинг ҳар бирини аниқ, мантиқий якунига етказиш, диққат марказида ҳамиша инсон, унинг талаблари ва манфаатлари туриши лозимлиги ҳақида бормоқда.

Агар халқ контроли комитетлари текширув натижаларини меҳнат коллективлари ҳукмига тез-тез ҳавола қилиб турсалар тўғри бўлур эди. Камчиликларни содир этишда айбдор бўлган кишиларга қандай жазо чораси кўриш, келажакда хатолар такрорланмаслиги учун нималар қилиш лозимлиги хусусида одамлар билан маслаҳатлашиш фойдали бўлур эди. Бу халқ назоратчиларининг обрўсини оширади ва коллективлар, барча меҳнаткашлар тартибни мустаҳкамлашда фаолроқ иштирок этишларига ёрдамлашади. Ҳозирча, афсуски, ана шундай формалардан етарлича фойдаланилаётганлиги йўқ. Халқ контроли комитетлари ҳамда группаларининг касаба союзлари ва бошқа жамоат ташкилотлари билан яна ҳам мустаҳкамроқ ҳамжиҳатлиги халқ контролининг демократик потенциалини тубдан кенгайтириши керак.

Республика областларида уй-жойни ҳисобга олиш ва уни тақсимлашни текшириш шуни кўрсатдики, кўпгина корхоналар, шаҳар ва район ижроия комитетлари уй-жой қонунини қўпол тарзда бузмоқдалар, бу эса социал адолат принципларини бузилишига олиб келмоқда. Шу йил 95 корхона текшириб кўрилганида уй-жойни нотўғри ҳисобга олиш ва тақсимлаш 1539 марта рўй бергани аниқланди. Андижон, Наманган, Жиззах областларида ва Қорақалпоғистон АССРда қонунлар айниқса кўп бузилмоқда.

Агар касаба союз фаоллари халқ назоратчилари билан мустаҳкам алоқада ишлаганларида бундай қонун бузиш ҳоллари анча кам бўлиши мумкин эди. Масалан, Андижон областида сўнгги уч йил мобайнида халқ назоратчилари уй-жойни ҳисобга олиш ва тақсимлаш масалалари билан шуғулланмаганлар. Республикадаги ётоқхоналарда тартиб ўрнатиш айниқса ўткир муаммо бўлиб турибди. Бу борада ҳам халқ назоратчилари ва касаба союз ташкилотлари биргаликда ишлашлари керак.

Текширишлар шуни кўрсатдики, кўпгина ётоқхоналарда мебель етишмайди. Уларнинг фақат учтасидан биттасида маиший хизмат пунктлари бор, ярмисида эса ошхона ва буфет очилмаган. Республика Маориф министрлигига, Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига қарашли кўпгина ётоқхоналар капитал ремонт қилиниши керак.

Умумий овқатланиш соҳасининг ходимлари, айниқса мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари коллективларига хизмат кўрсатишда кўп суиистеъмолларга йўл қўймоқдалар. Тошкент шаҳридаги, Андижон, Фарғона ва Қашқадарё областларидаги ўрта ҳунар-техника билим юртларида ҳам шундай аҳвол рўй бермоқда.

Аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасидаги камчиликлар совет кишиларининг қонуний эътирозига сабаб бўлмоқда. Кишиларга қўпол муомала қилиш, уларни алдаш, ўғрилик ва талон-торож қилиш ҳоллари одамларнинг қаҳрини қўзғатмоқда. Шу билан бир қаторда, ўйлаймизки, ишни фақат назорат билангина ўнглаб бўлмайди. Республика Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув, Маиший хизмат министрлиги қатъийроқ чора-тадбирлар кўришлари керак.

Ҳозир халқ назорати ҳақидаги қонун талабларини оғишмай бажаришни таъминлаш ҳар қачонгидан кўра муҳимдир. Бу қонунга кўра, халқ контроли социалистик демократиянинг формаларидан бири, халқ оммасини давлат ва жамоат ишларини бошқаришга жалб этишнинг таъсирчан воситасидир. Хуллас, халқ контроли чинакамига халқчил бўлиши лозим.

Депутат Х. К. КАМОЛОВ нутқи

ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Тошкент шаҳар халқ контроли комитетлари, группалари ва постлари қайта қуриш шароитида контрол фаолиятининг самарадорлигини ва унинг профилактика йўналишини оширишни, ошкораликни кучайтириш ва оммавийликни таъминлашни ўзларининг асосий вазифаси, деб ҳисоблайдилар. Кейинги вақтларда шаҳар халқ контроли комитетлари ўз ишининг натижадорлигини ва текширишларнинг самарадорлигини анча оширганликларини, камчиликларга нисбатан кўпроқ ўткирлик, муросасизлик, мансабдор шахсларга нисбатан талабчанлик қила бошлаганликларини таҳлил кўрсатиб турибди.

Аммо биз шаҳар халқ контроли органларининг иш самарадорлиги ҳозирча шу куннинг талабларига муносиб эмаслигини тўла-тўкис англаб турибмиз. Шаҳар, район комитетлари ўз фаолиятларини ҳали ҳам суст қайта қурмоқдалар. Шу пайтга қадар текширишларнинг натижадорлиги эмас, балки миқдори асосий иш кўрсаткичи бўлиб қоляпти, бундай текширишлар кўпинча ишни ҳақиқий яхшилашга таъсир қилмаяпти.

Яқинда биз шаҳар ва районлар идоравий контрол органларининг текширишларини бирмунча таҳлил этиб кўрдик. 1986 йилда баъзи районлардаги текширишлар сони 1985 йилга нисбатан ҳатто кўпайганлиги аниқланди. Гарчи ўтган йилнинг ўзидаёқ шаҳарда ва районларда текширишларни мувофиқлаштириш кенгашлари тузилган бўлса ҳам, ҳозирча назорат қилувчи органлар ўртасида лозим даражада келишиб ишлаш йўлга қўйилгани йўқ. Шу йилнинг май ойидан бошлаб биз идоралараро контрол билан шуғулланувчи барча манфаатдор органлар иштирокида айни бир вақтда комплекс текширишлар ўтказа бошладик.

Ишлаб чиқарилаётган ноннинг сифати ҳақида бизга кўп шикоят ва таъналар тушмоқда. Шаҳар нон заводларида технологияни бузиш ҳоллари давом этиб келаётганлиги, нонни ўғирлаш камаймаганлиги аниқланди. Чунончи 4 апрель тунги вақтда ўтказилган рейд чоғида 1800 та буханка нон машинада ўғирлаб кетилаётганида ушлаб қолинди.

Тошкент буфетлари ва мактаб ошхоналаридаги ножўя ишлар ҳақида кўп ёзилди. Наҳотки, Маориф министрлиги ва Савдо министрлигининг умумий овқатланиш бошқармаси раҳбарлари буни сезмасалар?

Яқинда комитет шаҳар савдо системасида илгари ҳукм қилинган кишилар ишлаш-ишламаслигини текшириб кўрди. Харидорларнинг ҳақига хиёнат қилганлиги, молларни бекитиб сотганлиги ва бошқа суиистеъмоллар учун суд жазосини олган кишилар шаҳарнинг бир қанча районларида магазин мудирлари, сотувчи, кассир, омбор мудирлари лавозимларида ишлаб келмоқдалар. Савдо ташкилотларининг раҳбарлари ўз обрўсини тўккан мана шу кишиларсиз ишлаб бўлмайди, деб ҳисоблаяптилар, шекилли.

Халқ контроли органларининг ўзи ишида ҳам камчиликлар кўплигини ошкора тан олмоқ керак. Бевосита корхона, ташкилот ва муассасаларда ишлаб турган бир қанча группа ва постларнинг фаолияти танг жой бўлиб турибди. Уларнинг баъзилари маъмурият билан ўзаро муносабатларини бузишни истамай, шунчаки иш олиб бормоқдалар.

СССРда халқ контроли тўғрисидаги Қонун талаблари узлуксиз бажарилишини таъминлаш ҳозир ҳар қачонгидан ҳам муҳимдир. Айрим раҳбарлар гарчи оғизда халқ назоратчиларининг мулоҳаза ва таклифларига қўшилсалар ҳам, аммо амалда уларни ҳамон ўз ёрдамчилари деб билмаяптилар, амалда уларнинг мулоҳаза ва таклифларини бажаришни орқага суряптилар.

Чунончи, «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси 21-ва 36-цехларининг халқ контроли группалари қўшиб ёзиш, суиистеъмол қилиш ва мавжуд камчиликлар тўғрисидаги текшириш фактларини неча марталаб ўз цехлари ва бирлашма раҳбарларига топшириб чора кўришни илтимос қилдилар, аммо тегишли чоралар кўрилмади, бу эса назоратчиларни «Правда» газетасига, сўнгра КПСС Марказий Комитетига мурожаат этишга мажбур қилди. Шикоятларда кўрсатилган фактларнинг ҳаммаси асосан тасдиқланди, айбдорлар қаттиқ жазоланди.

Шаҳар халқ контроли органларини қайта қуришдаги сусткашлиги — шаҳар халқ контроли комитетининг уларга етарли раҳбарлик қилмаслиги натижасидир. Бизнинг зиммамизга юклатилган вазифаларни бажаришимизга халақит берадиган бирон бир объектив сабаб йўқ, аксинча бунинг учун ҳамма шароитлар яратилган. Биз фақат фаол ва ҳалол ишлашимиз керак.

Депутат М. В. ЛЕЗИНА нутқи

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР 40 ЙИЛЛИГИ НОМЛИ НУКУС ТИКУВЧИЛИК ФАБРИКАСИ ТЕХНИКА НАЗОРАТИ БЎЛИМИНИНГ КОНТРОЛЕРИ

Депутат сифатида мен Нукус тикувчилик фабрикаси иши ҳақида гапиришни истар эдим. Корхонамизда 24 нафар халқ назоратчиси ишламоқда. Улар депутатлар группалари, касаба союзлари, комсомол «прожекторчилари», маъмурият фаолияти устидан назорат қилувчи комиссиялар билан баҳамжиҳат иш кўрмоқдалар. Улар ҳар бир текширув наф беришига, интизом ва тартибни сезиларли даражада мустаҳкамлашга ёрдам беришга ҳаракат қилмоқдалар.

Текширувларнинг бирида халқ контроли группаси қимматбаҳо материаллар қониқарсиз даражада сақланаётганини аниқлади. Корхонамизда хом ашё, тайёр маҳсулот омборлари, ускуналар омбори бор. Лекин моддий бойликларни асраш давлат стандартлари талабларига жавоб бермайди.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИНИНГ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши учинчи бетда).

Фабрикамизда 400 нафар хотин-қиз меҳнат қилади, улар коллективнинг жамоат ҳаётида фаол иштирок этмоқдалар. Халқ контролерлари орасида хотин-қизлар кўпчиликни ташкил этади. Улар планнинг бажарилишини, маҳсулот сифатини, меҳнат интизомини, санитария ҳолати, ярим фабрикатларнинг асралишини текширадилар. Аниқланган камчиликлар халқ контроли группасида, партия, комсомол йиғилишларида, коллективнинг умумий ишлаб чиқариш йиғилишларида муҳокама қилинади.

1987 йилда биз 3 миллион 800 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни планлаштирганмиз. Хонатласдан бир ярим миллион сўмлик хотин-қизлар кўйлаклари тикилиши керак. Ҳозир хон атлас кўйлак харидоргир бўлмай қолди, шунинг учун биз ип-газламадан кийим тикишга ўтдик. Бу моделлар жуда чиройли, замонавий ва харидоргир бўлиб, арзонга тушмоқда, шу боисдан биз тайёр маҳсулотни реализация қилиш тўрт ойлик планини ошириб бажардик, товар маҳсулот сотиш плани эса фақат 94 процент адо этилди.

Аҳоли ўртасида ҳозир харидоргир бўлган кийимлар тикишимиз учун Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги бир ярим миллион сўмлик ип-газлама ва жун газлама етказиб бериши керак. Мен шу масалани ўртага қўймоқчи эдим.

Фабрикамизда ҳали анчагина камчиликлар ва ҳал этилмаган муаммолар бор. Жумладан, халқ назоратчилари ишида ҳам ана шундай камчилик ва муаммолар бор. Назоратчилар ўз ишларини суст қайта қурмоқдалар, ўз ҳуқуқларидан етарли фойдаланмаётирлар, бошлаган ишларини ҳамиша ҳам ниҳоясига етказмаяптилар. Баъзан текширувлар сони кетидан қуваяпмиз, аниқланган камчиликларни бартараф этиш учун қунт, сабот, принципиаллик етишмаяпти. Камчиликни яширишнинг ҳожати йўқ, айрим назоратчилар маъмурият билан муносабатни ёмонлаштиришни истамаяптилар. Айрим бўлинмаларнинг раҳбарлари оғизда халқ назоратчиларининг танқидий мулоҳазалари ва таклифларига қўшилсалар ҳам, уларни ўз ёрдамчилари, деб билишаётгани йўқ. Улар ана шу танқидий мулоҳазалар ва таклифларни амалга ошириш учун дуруст ҳаракат қилмаяптилар.

Халқ контролери ишининг таъсирчанлигини оширишда ошкоралик жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Шу мақсадда фабрикамизда газетадан кенг кўламда фойдаланяпмиз, навбатдаги текширувлардан кейин сатирик варақалар чиқарилмоқда. Хўжасизликда айбдор бўлган ходим ёки халқ мулкини талон-торож қилаётган кимсанинг номи рўйи-рост айтилиб, улар аввало жамоатчилик ҳукмига ҳавола этилади.

Корхонамизда шундай масалалар ҳам борки, юқори органларнинг ёрдамисиз халқ назоратчилари уларни ҳал қила олмайдилар. Мен тикув цехида ишлайман, бу ердаги тикув ускуналари ҳар йили янгиланмоқда, аммо айрим заводлар паст сифатли ускуналар юбормоқдалар. Бундан икки йил муқаддам Орша механика заводидан оралиқ-бракёр машина олган эдик, аммо схема йўқлиги сабабли бу машина ҳозиргача ҳам ҳаммамизнинг кўз ўнгимизда сўппайиб турибди, унга қараб туриб одамнинг юраги ачишади.

Сессияда халқ контроли комитетининг фаолияти тўғрисидаги масаланинг муҳокама қилиниши биз, халқ назоратчилари зиммасига ишни изчиллик билан яхшилаб бориш, интизом ва тартибни мустаҳкамлашга яна ҳам амалий таъсир ўтказиш вазифасини юклайди.

тўғрисида ғамхўрлик қилиб, меҳнаткашларни контрол органлари ишига яна ҳам кенгроқ кўламда жалб этиш йўлини изчиллик билан ўтказиб келмоқдалар. Контролнинг самараси ва таъсирчанлиги кўп жиҳатдан меҳнаткашларнинг қай тариқа иш кўраётганлиги, қандай позицияда турганлигига боғлиқдир. Маҳаллий Советлар ва халқ контроли органлари халқ хўжалиги тармоқларида қонун-қоида бузилишини аниқлашни эмас, балки бундай бузилишларнинг олдини олишни ўзларининг асосий вазифалари деб билмоқдалар.

Шу муносабат билан шаҳар Совети ижроия комитети ҳузурида ташкил этилган корхоналарнинг раҳбарлари, бош бухгалтерлари ва экономистлари қатнашаётган доимий семинар ижобий роль ўйнамоқда. Бу ерда бир қанча масалалар кўриб чиқилмоқда, корхоналар молия-хўжалик фаолиятида тартиб ўрнатиш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш принципларини жорий этиш юзасидан амалий тавсиялар берилмоқда.

Халқ назоратчиларининг малакасини ошириш мақсадида шаҳарда учта тармоқ семинари ишлаб турибди. Шаҳардаги битта ва районлардаги учта методика кабинети ижобий тажрибани ёйиш билан шуғулланмоқда.

Таъкидланганидек, ўтказилаётган текширишларда кўпинча сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилаётганлигини қайд этиш билан чегараланилмоқда. Иш барбод берилганлигининг ҳақиқий сабаблари ҳар доим ҳам таҳлил қилинмаяпти, ишни ўнглаб олиш учун аниқ чоралар таклиф этилмаяпти. Бу камчиликлар мен ишлаётган «Ҳужум» пиллакашлик фабрикасига ҳам батамом тааллуқлидир. Ўтган йил натижаларига кўра, фабрикамизда ишлаб чиқилган ипак калавани истеъмолчилар синаб кўриб, унинг навини пасайтирдилар. Оқибатда корхона 166 минг сўмлик 30 рекламация олди, 53 минг сўм жарима тўлади.

Сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш масаласи ниҳоятда долзарб бўлиб турган бир кезда хўжасизлик оқибатида фабрикамизда 26 минг кубметр ортиқча сув сарфланган.

Бу ўринда халқ контроли органлари атроф-муҳитни муҳофаза этиш масалалари билан ҳали суст шуғулланаётганликларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Кўн заводи, «Красний двигатель», «Хлопкомаш», «Гелион» ва химия заводлари ҳамда «Ҳужум» фабрикаси тозалаш иншоотларида зарур қувватлар йўқлиги натижасида ифлос сув Зарафшон дарёсига оқиб тушмоқда.

Сиёб каналининг суви булғанаётгани ҳақидаги масала бир неча йиллардан буён шаҳар, область ва республика миқёсидаги кўпгина кенгаш ва семинарларда кўтарилди. Аммо ҳозиргача пировард мақсадга эришилмади. Бу бизни хавотирга солмоқда ва биз Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги ҳамда бошқа тегишли министрликлардан самарали тозалаш иншоотларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш юзасидан ниҳоятда шошилинч чоралар кўрилишини сўраймиз.

Депутат Л. Д. ТАБИБОВА нутқи

САМАРҚАНДДАГИ «ҲУЖУМ» ПИЛЛАКАШЛИК ФАБРИКАСИНИНГ САРАЛОВЧИСИ

Самарқанд шаҳрининг партия ва совет органлари халқ контролини такомиллаштириш, бундай контрол фаолиятида демократик принципларни ривожлантириш

Депутат Е. В. ГРЕВЦОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Халқ контроли органлари билан биргаликда ишлашда комсомол ташкилотларида яхши анъана қарор топди. Республикада 260 мингдан кўпроқ йигит-қиз «Комсомол прожектори» штаблари ва постларининг аъзоларидир, бу штаблар ва постлар комсомол комитетлари ҳузурида ишламоқда. Халқ назоратчилари билан баҳамжиҳат ишлаётган ёшлар чуқур иқтисодий таҳлилни, ишлаб чиқариш резервларини топиш маҳоратини ўрганадилар, энг асосийси — социал етуклик ва ҳалолликни тарбиялаш, исрофгарчилик ва хўжасизликка нисбатан муросасизликни тарбиялаш мактабидан ўтадилар.

М. С. Горбачев комсомолнинг XX съездида «Ёшларнинг ғайрат-шижоатини йигит ва қизларнинг тақдири ҳақида амалий ғамхўрлик билан мустаҳкамлаш лозим», деган эди. Кўп йиллар мобайнида республикамизда ёшларнинг меҳнати, турмуши ва дам олиш шароитларини яхшилаш масалалари нари суриб қўйилавердику, ахир. Хўш, ҳозир аҳвол қалай? Яхшилик сари ўзгаришлар оз. Кўпгина муаммолар ҳал этилмай қолмоқда. Шулардан бири йигит ва қизларни уй-жой билан таъминлашдир. Масалан, Бухоро областидаги Ғиждувон районини олиб кўрайлик, менинг сайлов округим ана шу ерда жойлашган. Ҳозир бу районда уй-жой учун, шунингдек уй қуриш учун участка ажратилишини кутиб 2355 ёш оила навбатда турибди. Ўтган йили ана шундай оилалардан 59 тасининг илтимоси қондирилди. Уй-жой масаласини батамом ҳал этиш учун, агар янги оилалар пайдо бўлмайди, деб фараз қилганимизда яна қарийб 40 йил лозим бўлишини ҳисоблаб чиқиш қийин эмас.

Хўш, аҳвол шундай экан, партия съездининг маълум йўл-йўриқларини 2000 йилгача бажариб бўладими? Ёшларнинг уй-жой комплексларини бунёд этиш бу борадаги реал йўллардан биридир. Республикамиздан ташқари, бутун мамлакатда бу ҳаракат авж олиб кетди. Тошкент, Андижон, Зарафшон шаҳарларидагина ёшларнинг уй-жой комплексларини лойиҳалаш ва қуришга киришилди, бошқа областларда эса ҳали бу иш бошлангани йўқ. Бунга ҳайрон қолмаса ҳам бўлади. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети мазкур масала хусусида кўрсатма қабул қилган бўлса ҳам аслида бу кўрсатманинг бажарилишини назорат қилмаяпти. Республика ва область халқ контроли комитетлари ана шу муаммолар билан жиддий шуғулланишларини истар эдик.

Студентларимиз учун ҳам уй-жой муаммоси ўткир бўлиб турибди. Олий ўқув юртлари ва ўрта махсус билим юртларининг кундузги бўлимларида таълим олаётган 160 минг кишининг 103 минг нафари ётоқхоналар билан таъминланмаган. Студентларнинг умумий овқатланишини ташкил этиш иши ҳам ёмон. Комсомол комитетлари бу хусусда ўзлари учун зарур хулосалар чиқариб оладилар, жойлардаги халқ контроли органлари ҳам бу масалалар билан пухта шуғуллансалар тўғри бўлур эди.

Ўқувчиларни қишлоқ хўжалик ишларига бир ойдан кўпроқ муддатга жалб этишдан воз кечишдек масъулиятли қарорга республикамизда узоқ ўйлаб, ҳардамхаёллик билан келдилар. Ўтган йили бу масалада бурилиш кўзга чалинди. Аммо янги хавфли тенденция вужудга келди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети қишлоқ мактабларидаги юқори синф ўқувчиларини оилавий пудратга оммавий равишда жалб этиш фактларига совет, хўжалик органлари бепарво муносабатда бўлаётганликлари билан муроса қилолмайди. Бу хўжалик жиҳатидан ижобий бўлишига қарамай, балоғатга етмаганлар меҳнати тўғрисидаги меҳнат ҳақидаги Қонунлар кодексини бузиш эндиликда махфий формада, яъни оилада давом этилишига олиб келади. Бундан ташқари, оилавий пудратда меҳнат қилаётган юқори синф ўқувчилари аслида мактаб ва комсомолнинг таъсиридан чиқиб қоладилар. Бунинг оқибатида, масалан, Сурхондарё областининг Ангор районида, Навоий областининг Навоий районида, Самарқанд областининг Қўшработ районида ҳозирнинг ўзидаёқ ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаларининг сони кескин камайиб кетди.

Ёшларнинг дам олишини уюштиришда бу соҳа моддий базасининг заифлиги жиддий ғов бўлиб турибди. Сўнгги вақтларда комсомол ташкилоти ҳамда маҳаллий партия, совет органларининг мадади билан ўнлаб ёшлар кафелари, видеобарлар ҳамда, дискотекалар очилди. Фарғона шаҳар ижроия комитети ҳозир қурилаётган ресторанининг чиройли биносини ёшларнинг дам олиш марказига айлантириш тўғрисида яхши қарор қабул қилди. Биз бу ташаббус бошқа областларда ҳам қўллаб-қувватланади, деб умид қиламиз. Шу муносабат билан Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети республика Министрлар Советига мурожаат этиб, Тошкентдаги Халқлар дўстлиги саройи ёнида қурилаётган ресторан биносини ёшларнинг Республика саройини бунёд этиш учун комсомол ихтиёрига беришни илтимос қилади. Тошкентлик йигит-қизлар, республиканинг барча комсомоллари шундай қарорни зўр мамнуният билан кутиб оладилар, деб ўйлаймиз.

Менинг нутқим комсомолнинг истеъмочилик муносабати, деб баҳоланмаслигини жуда истар эдим. Комсомолнинг ўзи зўр ғайрат-шижоат кўрсатиши лозимлигини, йигит-қизлар халқ хўжалигининг барча участкаларида яна ҳам фаолроқ ишлашларига эришиш кераклигини биз тушуниб турибмиз. Аммо ёшлар тўғрисидаги ғамхўрлик оғизда эмас, балки амалда бўлса, ёшларнинг қайта қуришга қўшадиган ҳиссаси яна ҳам салмоқлироқ бўлади.

Депутат А. АБДУХОЛИҚОВ нутқи

БЎСТОНЛИҚ РАЙОНИДАГИ ЖДАНОВ НОМЛИ КОЛХОЗ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ РАИСИ

СССРда халқ контроли тўғрисидаги Қонун қабул қилинганидан кейин халқ контроли комитетлари, группалари ва постлари, штатдаги ходимлари ва барча активлари давлат ҳамда кооператив мулкининг сақланиши учун, хўжасизликка ва исрофгарчиликка, социал адолат принципларини бузиш ҳолларига қарши ҳаракатдаги ўз фаоллиги ҳамда натижадорлигини сезиларли равишда оширдилар. Бизнинг районимизда халқ назоратчилари ишида ижобий ўзгаришлар рўй берди. Аммо шундай бўлса ҳам, халқ контроли органлари фаолиятининг савияси қайта қуриш вазифаларига ҳали тўла-тўкис мувофиқ эмас.

Қишлоқ хўжалиги меҳнаткаши, колхоз раиси бўлганим учун КПСС XXVII съездининг Озиқ-овқат программасини бажаришга қаратилган қарорларини турмушга татбиқ этиш билан боғлиқ муаммолар мени кўпроқ қизиқтиради. Шу муносабат билан агросаноат комплексини бошқаришни қайта қуришга ҳамда шу соҳада ишловчи халқ назоратчиларининг иш услуби ва методларини қайта қуришга алоҳида эътибор бериш зарур, деб ҳисоблайман. Агросаноат комплексидаги назорат комплекс равишда амалга оширилиши, қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштиришдан тортиб то уни қайта ишлаш ва реализация қилишгача бутун технология циклидаги камчиликларни тугатишга қаратилиши зарур.

Колхозимиздаги ҳар бир хўжалик раҳбари халқ назоратчиларининг талабларини эътиборсиз қолдиришни хаёлга ҳам келтирмайди, деб айтиш учун ҳозир ҳамма асослар бор. Уларнинг таклифларини колхоз правлениеси ва партия комитети дарҳол қўллаб-қувватлайди. Кейинги йилларда назоратчилар моддий, меҳнат ва пул воситаларидан тежаб-тергаб ва самарали фойдаланишни қатъий назорат остига олдилар. Илгари қўшиб ёзишларга йўл қўйилган автотрактор паркининг ишига алоҳида эътибор қаратилган. Назоратчиларнинг таклифи ва фаол ёрдами билан колхоз 1986 йил апрелидан бошлаб чек системасига ўтди. Натижада 1986 йилда 1985 йилга нисбатан турли харажатлар қисқартирилди ва 184 минг сўм пул тежаб қолинди.

Аммо бизда ҳал қилинмаган бирталай масалалар ҳам бор — дон, мева, картошка ҳосилдорлиги паст, чорвачилик маҳсулотларининг таннархи қиммат. Биз бу масалаларни ҳал этишни агротехника тадбирларини яхшироқ ўтказиш билан, экинзорлардан фойдаланиш интенсивлигини ошириш билан ҳам, шунингдек хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларнинг, барча колхозчиларнинг масъулиятини кучайтириш билан ҳам боғлиқ, деб билмоқдамиз. Мана шуларнинг ҳаммасида халқ назоратчилари катта роль ўйнашлари керак.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИК ДОИМИЙ КОМИССИЯСИНИНГ ИШИ ТЎҒРИСИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат В. К. МИХАЙЛОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРИ

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг мамлакатда уй-жой-коммунал хўжалиги ишини янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисидаги қарорида яқин вақт ичида одамлар учун жуда зарур бўлган мана шу соҳани юксак даражада механизациялашган ва пухта ишлайдиган тармоққа айлантиришдан иборат ғоят муҳим вазифа қўйилган, шу ҳужжатда уй-жой-коммунал хўжалиги бутун комплексининг ишини тубдан яхшилаш учун партия, совет ва аввало хўжалик органларининг масъулиятини ошириш кўзда тутилган.

Республика Олий Советининг доимий комиссияси аҳолига уй-жой-коммунал хизмати кўрсатишга алоқадор бўлган барча масалалар билан фаол ва изчил шуғулланиб келмоқда. Министрлик ва унинг жойлардаги органлари бу комиссиянинг таъсирини сезиб турибдилар. Комиссиянинг кўпгина аъзолари бевосита объектларимизда, коллективларда бўлмоқдалар, камчиликлар учун қаттиқ жавоб талаб қилмоқдалар, уларни тугатишга ёрдам беришга интилмоқдалар.

Тармоқдаги қайта қуриш секинлик билан бораётганлигини ва унинг суръати бизни ҳам, бизнинг хизматимизга мунтазир бўлган кишиларни ҳам қониқтирмаётганини тан олиш керак. Ишнинг миқдори, умуман кўрсаткичлари эмас, балки унинг сифати, одамларнинг баҳоси фаолиятимиз даражасини белгилаб беришини уй-жой-коммунал хўжалигида ишловчи кўпчилик кишиларнинг онгига ҳамон сингдира олганимиз йўқ.

Иссиқлик ва сув таъминоти, меҳмонхоналарнинг иши, умуман уй-жой-коммунал хўжалигидаги тартибсизликлар хусусида ҳақли шикоятлар келиб турибди.

Тармоқнинг базаси суст ривожланмоқда. Бизда саноат ишлаб чиқариши деярли йўқ. Ишларни механизациялаш, техникани ремонт қилиш, ностандарт машина-ускуналар, асбобларни тайёрлаш масалаларининг ҳал этилиши кўп жиҳатдан биз тармоқда зарур корхоналарни нақадар тез барпо эта олишимизга боғлиқ бўлади.

Министрлик ва унинг бўлинмалари Советларнинг ижроия комитетлари билан мустаҳкам ҳамкор бўлиб, уй-жой-коммунал хўжалигини намунали ишлатишни йўлга қўйишлари муҳимдир.

Очиғини айтганда, аҳолини ва меҳнат коллективларини уй-жой бинолари ҳамда коммунал, социал-маданий объектларнинг яхши сақланиши ва уларга намунали қаралишини таъминлашга, уйлар атрофидаги территорияларни ободонлаштиришга чинакамига жалб этиш учун аслида ҳали ҳеч нарса қилганимиз йўқ. Уйларда яшовчилар билан уй-жой-коммунал хўжалигини ишлатувчи ташкилотларнинг коллективлари ўртасида тузукроқ мусобақа ташкил этилмаган.

Уй-жой-коммунал хўжалигига ҳали ҳам сув таъминоти, канализация, иссиқлик таъминоти юзасидан зарур қувватларни барпо этиш, халқ хўжалиги фондларининг салкам чорак қисмини ташкил этувчи асосий фондларни капитал ремонт қилиш учун ҳали ҳам етарли маблағ ажратиб берилмаётганлиги эса бизнинг кўпгина қийинчиликларимизни баттар мушкуллаштирмоқда.

Ҳолбуки шаҳарлар (Тошкентдан ташқари) ва район марказлари аҳолисининг атиги 74 проценти марказлаштирилган сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда. Аҳолининг чорак қисмига яқини ўзининг қаттиқлиги жиҳатидан Давлат стандартига мувофиқ келмайдиган сувни истеъмол қилмоқда. Канализация хизматининг аҳволи бундан ҳам ёмон. Канализация ўтказилган шаҳарларда у аҳолининг 44 процентига хизмат қилмоқда, шаҳар ва район марказлари жами аҳолисининг атиги 23,5 проценти канализация билан таъминланган.

Министрлик шуни англаб, шу беш йилликда қўшимча равишда 60 миллион сўм капитал маблағ ажратиб бериш масаласини кўриб чиқишни, аммо областлардаги водопровод, канализация иншоотлари қурилишининг бусиз ҳам оз бўлган ҳажмларини камайтирмасликни ўтиниб илтимос қилади. Биз беш йилликнинг қолган йиллари учун конкрет маблағ ажратиб беришни илтимос қиламиз, бу эса қуриш мўлжалланган объектларни ўз вақтида лойиҳалаш имконини беради. Гарчи Госпланда бу масалани тушуниб турган бўлсалар ҳам, бироқ ҳозирча у ҳал қилингани йўқ.

Тармоқ учун моддий-техникавий таъминот, аслида, аввалгидек, қолдиқ принципи асосида планлаштириб келинмоқда. Кўп миқдордаги ёғоч материаллар, экскаваторлар, пардозлаш ишлари учун механизмлар етказиб берилмаяпти. Авария ҳолатидаги инженерлик тармоқларини ва қаровсиз қолган уй-жой биноларини қайта тиклаш учун 2000 тоннадан кўпроқ қувур, кўп миқдорда иссиқлик изоляция материаллари, линолеум, чўян радиаторлар етишмаяпти. Республика Госплани, Госснабига буларнинг ҳаммаси маълум, аммо жумбоқ умуман ҳал этилмай қолмоқда.

Депутат И. Ю. ЮСУПОВ нутқи

«ТУЯМЎЙИНГИДРОСТРОЙ» БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ

Уй-жой-коммунал хўжалик комиссияси олдида оператив ва тўғри ҳал этилишига кўп нарсалар боғлиқ бўлган муаммолар турибди. Бу комиссия ўз ишини фаоллаштирди, жойлардаги аҳвол унинг диққат-марказида турибди, у кенг кўламда ошкора иш кўриб, ҳамма манфаатдор ташкилотлар ва жамоатчиликни ўз фаолиятига жалб этмоқда.

Айни вақтда комиссияга бир истак билдирмоқчи эдим: у республика уй-жой ва коммунал хўжалик соҳасини халқ хўжалигининг юксак даражада механизациялашган, аниқ ишлайдиган тармоғига тезроқ айланиши учун тадбирлар комплексини кўриши керак. Ахир, кўпинча уй-жой, санитария-техника ускуналарининг ремонти, бирон-бир справка олишдек жуда оддий масалаларни ҳал этиш учун идорама-идора юришга тўғри келмоқда, бу эса меҳнаткашларнинг ҳақли эътирози ва норозилигига сабаб бўлмоқда.

Уй-жой эксплуатацияси хизмати ходимларининг меҳнатини рағбатлантириш ва бу меҳнатга ҳақ тўлаш тартибини шу тахлитда қайта кўриб чиқиш лозимки, токи улар уй-жой фондларига қаров сифатига, авариясиз ишлашига, аҳолига хизмат кўрсатиш даражасига бевосита боғлиқ бўлсинлар.

Депутат ва план-бюджет комиссиясининг аъзоси сифатида мен ҳал этишга тўғри келаётган муаммолар хусусида қисқача тўхтаб ўтишга ижозат берсангиз.

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги нишонланадиган кунгача Туямўйин гидроузелининг биринчи навбатини қуриш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажариш «Туямўйингидрострой» коллективининг асосий вазифасидир. Биз ишчиларимиз ва уларнинг оила аъзолари учун зарур шароитларни яратиш мақсадида ишлаб чиқариш соҳаси масалаларини социал-маиший комплексларни ривожлантириш билан биргаликда ҳал этишга ҳамиша ҳаракат қилиб келмоқдамиз.

Гидроиншоот бунёдкорлари ўз кучлари билан саҳрода Дўстлик шаҳрини бунёд этдилар. Бу ерда мактаблар, болалар боғчалари, ҳунар-техника билим юрти, ўқув комбинати, клуб муассасалари, спорт шаҳарчаси, ёпиқ сузиш бассейни, бир қанча соғлиқни сақлаш объектлари ишлаб турибди. Аммо меҳнаткашларнинг эҳтиёжларини янада ривожлантирмай ва уларни тўла-тўкис қондирмай туриб, ишлаб чиқариш қувватларини муваффақиятли ривожлантириш, қурилиш суръатларини жадаллаштириш мумкин эмаслигини биз яхши биламиз. Шу йилнинг ўзида шаҳарда 1986 йилдагига нисбатан уй-жой уч баравар кўп қурилади, сўнгра уй-жой қурилиши суръатлари яна икки баравар кўпаяди. Яна бир болалар боғчаси қуришга киришилди, янги ўқув йили арафасида янги мактаб биноси, профилакторий, парк зонаси ва спорт соғломлаштириш комплекси қуриб фойдаланишга топширилади (бу комплексни йигит-қизлар ишдан бўш вақтларида бунёд этишмоқда). Музика мактаби қурилиши ҳам бошлаб юборилди, поликлиника, пионер лагери ва бошқа бир қанча объектлар бунёд этмоқчимиз. Буларнинг ҳаммасини меҳнаткашлар ижобий баҳоламоқдалар. Уларнинг кайфияти кўтарилиб, вақти чоғ бўлмоқда.

Айни вақтда шуни таъкидлаш керакки, шаҳарнинг идорага қарашли уй-жой фонди Дўстлик шаҳри Совети ижроия комитети ихтиёрига ўтказилди. Бу фондни ишлатиш учун уй-жой эксплуатация бошқармаси, шаҳарда сув, электр энергияси таъминоти ва қарови билан шуғулланадиган хизматлар ва бошқа идоралар тузилди. Аммо шаҳар аҳолисини бу идораларнинг иши қаноатлантирмаяпти. Анча вақтдан бери бу идоралар кадрлар, ускуналар, моддий-техника ресурслари билан таъминланмаяпти.

Шаҳарда бир қанча объектлар бекор турибди, бу объектларсиз аҳолининг эҳтиёжларини қондириш мумкин эмас. Фойдаланишга топширилган ҳаммом ва сут заводи аслида ишлаётгани йўқ. Маиший хизмат кўрсатиш комбинати ва кинофикация идорасининг иши дуруст йўлга қўйилмаган. Қурилаётган объектларнинг бевосита ўзида маиший ва савдо хизмати кўрсатишда кўп камчиликлар бор.

Бу масалаларнинг ҳаммасини назорат остига олиб, ҳал этишга уринмоқдамиз. Лекин буларнинг ҳаммасига қурбимиз етмаяпти, шу муносабат билан республика министрликлари ва идораларидан ёрдам беришларини сўраймиз.

Амударёнинг қуйи оқимида аҳолини сифатли ичимлик сув билан таъминлаш катта муаммо бўлиб турибди. Коллективимиз зиммасига сув йиғиш ва тозалаш иншоотлари, сув йўллари бунёд этишдек масъулиятли вазифа юкланган. Одамлар тоза сув келишини орзиқиб кутишаётганлигини кўриб турибмиз. Бу объектлар қурилишини жадаллаштириш лозим бўлур эди. Аммо буюртмачи қўлида зарур ускуналар йўқлиги сабабли ишга ҳалал етмоқда. Республика Госплани ва Госснаби бу масалани шошилинч ҳал этишлари керак.

Депутат Ш. К. ХАЙРУЛЛАЕВ нутқи

БУХОРО ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Бухоро совет органларининг ходимлари Советлар ҳуқуқларининг кенгайганлиги, улар масъулиятини ошириш ва иш услубини ўзгартириш лозимлигини тақозо этади, деб билмоқдалар. Янгича ишлашга ўрганиш, расмиятчиликдан воз кечиш, социал тараққиёт ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қилиш, меҳнат коллективлари билан алоқани мустаҳкамлаш ҳозирги кундаги асосий вазифадир.

Бухоро шаҳар Совети ижроия комитети шаҳар хўжалигини комплекс ривожлантириш юзасидан муайян иш бажармоқда. Социал адолат нормаларини, аввало, уй-жой фондини тақсимлаш, пай асосида уй-жой бунёд этишдек муҳим масалада бундай нормаларни тиклашга диққат-эътибор берилмоқда.

Бу режалаштирилган ҳамма ишлар тез ва осон бажарилмоқда, деган маънони англатмайди. Бизда кўп қийинчилик ва камчиликлар бор. Аммо ҳамма ишларда биз область партия ва совет органларининг доимий ёрдамини сезиб турибмиз.

Сўнгги вақтда биз республика Олий Совети доимий комиссияларининг фаолиятини, шу жумладан уй-жой-коммунал хўжалик доимий комиссиясининг фаолиятини катта эътибор билан кузатиб турибмиз. Бу комиссия қисқа муддат ичида анчагина зарур тадбирларни ўтказди. Аммо ҳозир камчиликлар хусусида тўхталиб ўтмоқчи эдим. Ҳозир уй-жой-коммунал хўжалик соҳасида маҳаллий Советларга катта ҳуқуқлар берилган. Жойларда ана шу ҳуқуқлар қандай амалга оширилаётганлигини доимий комиссия унча назорат қилмаяпти. Шу боисдан ҳам комиссия ўз иш услубини ўзгартириши лозимга ўхшайди. Сайёр мажлислар кам ўтказилмоқда, биз кўпроқ Тошкентга қатнаяпмиз.

Ўтган йили мен бошқа депутатлар билан биргаликда доимий комиссия мажлисига Навоий область ижроия комитетининг капитал қурилишига раҳбарлик қилиши юзасидан ҳисоботини тайёрлашда қатнашган эдим. Биз қўшни областда анчагина ибрат олса арзийдиган тажрибаларнинг шоҳиди бўлдик. Шу боисдан, эҳтимолки, жойларнинг ўзида областларнинг ҳисоботларини эшитиш зарурдир, шу сабабли, аввало, ишнинг аҳволи билан танишиб чиқиш лозим бўлади, албатта. Бунинг ҳаммага нафи тегар эди.

Доимий комиссия республика Уй-жой-коммунал хўжалик министрлигининг услуб ва методларига суст таъсир ўтказмоқда, деб ўйлайман. Бу министрликда яхшилик сари ўзгариш сезилиб турибди, албатта, лекин кўп йиллик турғун ҳолатлар асорати ҳам бор. Баъзи-баъзида биз расмиятчилик ва турғунликни, министр ва унинг ўринбосарлари ўртасидаги алоқа дуруст эмаслигини сезиб турибмиз. Шундай ҳоллар ҳам бўлади: министрлик раҳбарлари областларга келишганида ваъдалар беришади, Тошкентга тегишли хатларни олиб кетишади, аммо кейинчалик уларни унутиб юборишади ёки салбий жавоблар йўллашади.

Олий Совет доимий комиссияларининг иқтисодий ва социал тараққиёт планлари лойиҳаларини муҳокама қилишдаги роли бизга маълум. Аммо уй-жой-коммунал хўжалик комиссияси республика Уй-жой-коммунал хўжалик министрлиги билан биргаликда республика Госплани ва Госснабининг масъул ходимларини уй-жой фонди капитал ремонтининг планли ҳажмларини қурилиш материаллари ва буюмлари асосий позициялари бўйича 50 — 60 процент атрофида таъминлаш ишга путур етказаётганлигига ишонтира олмадилар.

1992 йилда ишга тушириш мўлжалланаётган Дамхўжа манбаидан сув оладиган Самарқанд — Бухоро сув йўли қурилиши муаммоси ҳам доимий комиссиянинг эътиборига моликдир, деб ўйлаймиз.

Ёки бошқа бир масалани бир нечта доимий комиссияларнинг, масалан, уй-жой-коммунал хўжалиги ҳамда халқ маорифи ва маданият доимий комиссияларининг биргаликдаги иши масаласини олиб кўрайлик. Бу комиссиялар, бизнинг фикримизча, тегишли министрликлар диққат-эътиборини Бухородаги тарихий-бадиий обидаларнинг ниҳоятда оғир аҳволига қаратишлари, шаҳарнинг муҳофаза этилаётган қисмини таъмирлаш хусусида ҳукумат махсус қарори қабул қилиниши тўғрисидаги масалани ўртага қўйишлари керак. Суздаль, Таллин, шунингдек, Хивадаги Ичанқалъани комплекс таъмирлаш тажрибаси шундан далолат бериб турибдики, бу муаммони кўпгина министрликларни жалб этиш ва катта маблағ ажратиш йўли билангина ҳал қилиш мумкин. Чунки, шаҳримизнинг тарихий қисмида асосий инженерлик коммуникациялари йўқ, анъанавий қурилиш усулларида бунёд этилган обидалар тоб ташлаб қолди. Уларнинг емирилиши таъмирлаш ишларидан илгарилаб кетмоқда.

Афтидан, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида обидаларни муҳофаза этиш комитети тузиш учун фурсат етганга ўхшайди.

• Спорт

ТОШ КЎТАРИШ:

ЎЗИГА ХОС БАЙРАМ

Тош кўтариш бўйича илк бор Бутуниттифоқ куни ўтказилди. Бундан буён анъана тусини оладиган бундай мусобақанинг дастлабкиси ўзига хос спорт байрамига айланди. Республика пойтахтининг Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи, «Трактор», «Старт», «Текстильщик» «Ташсельмаш» стадионларида кундузи ўтказилган баҳслар меҳнаткашлар бўш вақтини оқилона ташкил этишнинг ёрқин намойишига айланди. Оқшом қўнганда эса тошкентликлар Тельман номли маданият ва истироҳат боғида тош кўтарувчиларнинг бардоши-ю маҳоратидан завқландилар. Қизғин баҳсларда М. Токмаков, Н. Тимофеев, В. Ковтунлар совринли ўринларни эгалладилар.

СУЗИШ:

МУКОФОТЛИ ЎРИНЛАР

Тошкентда ўтказилган Ўзбекистон чемпионати мухлисларда яхши таассурот қолдирди. 50 ва 100 метрга брасс усулида сузган Л. Содиқова ғолиблик супасига кўтарилди. 400 ва 1500 метрга эркин усулда сузишда эса Е. Бендер маҳорат кўрсатди. Е. Вавилова 200 метрга батерфляй усулда сузиб, маррада биринчи бўлди. Йигитлардан Д. Паньков 100 метрга эркин усулда, А. Толпекин 200 метрга брассча сузиш бўйича муваффақият қозондилар.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

МАҲОРАТ КЎРСАТИБ

Сочида ўтказилган Бутуниттифоқ мусобақасида Тошкентлик Р. Гатаулин лангар билан сакрашда 5 метр 65 сантиметрли маррани эгаллаб, фахрли иккинчи ўринни олди. 400 метрга тўсиқлар оша югуришда унинг ҳамшаҳри А. Харлов ҳам кумуш медаль совриндори бўлди. С. Юрмина 800 метрга югуришда, Е. Бургиман найза улоқтиришда, Д. Колобова еттикураш баҳсида маҳорат кўрсатиб илк бор спорт мастери нормативларини бажаришди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р. — 08768. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 122. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12